MŪSŲ KELIAS

Lietuva Tėvynė mūsų...

LITHUANIAN NEWSPAPER „OUR WAY" * AUTHORIZED BY EUCOM HQ, CIVIL AFFAIRS DIVISION

Nr. 38 (98) III metai — LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — Dillingen/D., 1947 m. rugsėjo 18 d.

Šalpa ir reprezentacija

Su kūdikiu ant kelių sėdi motina gatvės sankryžoje. Motina ir kūdikis skuduruoti ir visai išsekę. Pro suplyšusius skarmalus matosi nuogos kūno dalys ir visai suvytęs kūdikio kūnelis. Jie abu ištiesę rankas prašo išmaldos. Su tokiais ir panašiais plakatais renka aukas Amerikos lietuviai badaujantiems ir vargstantiems savo broliams DP stovyklose Vokietijoj.

Daugiausia mus atjaučia senesnioji karta, kuri yra atkeliavusi iš Lietuvos ir kuri pati yra mačiusi daugiau vargo. Yra net tokių senų moterėlių, kurios, vos užsidirbdamos savo pragyvenimui, aukoja atliekamą, o kartais ir net labai reikalingą sau pačiai rūbą. Anksčiau paminėti plakatai ir lietuviškų šalpos organizacijų raginimai juos veikia mūsų naudai.

Paskaidykime mūsų tremties spaudos puslapius. Ten rasime gražiausius mūsų DP kolonijų vaizdelius, gražiausius mūsų pasirodymus mene ir kitur. Pašvenčiami ištisi puslapiai dramai ar baletui. Puikiausios iliustracijos, gražiausi kostiumai. Ten viskas puošnu ir gražu, kaip ir anais nepriklausomo gyvenimo metais. Tačiau niekur nerasime tikrojo DP gyvenimo. Niekur nerasime maršk omis ir skudurais pertvertų kambarių, mažuose kambariuose suspaustų mokyklų, eilėse bestovinčių motinų su kūdikiais ar rankiniais vežimėliais bevežančių malkas ir t. t.

Kiekviena valstybė, kiekvienas kraštas nori reprezentotis visu tuo, kas gražiausia, puošniausia. Stengiasi parodyti visus savo laimėjimus socialinėje ir ekonominėje srityse, statyboj, mene, kultūroj ir visur, kur tik galima parodyti padarytą pažangą. Tai reikalinga ir būtina. Tačiau visai skirtingas sąlygas turime mes, tremtiniai. Mes gyvename iš šalpos ir kitų malonės. Mes džiaugiamės, kada išgirstame, jog mūsų broliai Amerikoje išsiuntė naujas siuntas mūsų varganam gyvenimui palengvinti. Tiesa, kartais gal mes ne visi gerai įvertiname šių siuntų ir šios paramos reikšmę. Bet tegul tik nustotų ėjusios siuntos, tegul tik sustotų ėjusi parama, matytume, kas ištiktų mus. Daugelis mūsų jaunimo apleistų universitetus, mažėtų gimnazijų skaičius. O daugelis iš mūsų virstume tikrais skarmaliais.

Iš to ir kyla mintis, kažin ar vietoje mūsų reprezentacija ir ar ji nepakenks mums? Jei tai senutė, aukojusi labai reikalingą rūbą ar sunkiai sutaupytą dolerį, pamatytų mus taip puikiai gyvenančius, kažin ar ji benorėtų mums daugiau padėti?

Reprezentuokimės, bet parodykim ir tikrąjį mūsų gyvenimą. Parodykim, kad mes iš tikrųjų esame be tėvynės, be namų. Kad mus ne duonos kąsnis ir ne geras gyvenimas laiko tremtiniais, kad mes sutikom sunkų ir kietą gyvenimą. Pasirinkom jį tik todėl, kad mes norim išlikti gyvi. Tegu mūsų broliai, o kartu ir pasaulis, mato mus tokius, koki esame.

Povilas Žičkus

Svarbiųjų problemų grandinėje

Susirinko Jungtinių Tautų pilnatis

Pasaulis su didžiausiu nekantrumu ir su nemažu baimės jausmu laukia Didžiųjų galybių tolimesnės santykiavimo eigos. Dvejų pokarinių metų gyvenimas daugeliu atveju parodė, kad taikingi JAValstybių pasiūlymai, pagrįsti tarptartinėmis Jaltos, Teherano, Maskvos ir Berlyno sutartimis, ne visų Didžiųjų buvo priimami. Ypatingą poziciją priešingumų virtinėje užima Sovietų Sąjungos politika.

Karo metu paskelbtos garsiosios deklaracijos, jog išvaduotuose kraštuose bus, bendradarbiaujant visiems didiesiems, sudaromos demokratinės vyriausybės, pasiliko tik gražus pareiškimų ir pasižadėjimų rinkinys. Jos nevykdomos ne tik vieno didžiųjų sąjungininko, bet jos nebojamos ir Sovietų satelitiniuose kraštuose. Visur jaučiamas opozicijos partijų, jos narių, spaudos ir religijos laisvių varžymas ir pačių rinkimų laisvių paneigimas. Tad nenuostabu, kad karo išvargintos tautos, nespėjusios iš karo griuvėsių ir skurdo atsikelti, pradeda didžiausioje baimėje susigyventi su tąja mintimi, kad rytojus politiniu požiūru nėra saugus ir kad gali įvykti nelauktų padarinių. Gana prisiminti Graikijos-Balkanų kivirčus, Irano bei Rusijos santykius, (jie derinami jau karinių jėgų koncentravimu pasieniuose) ir Italijos komunistų siekimus, organizuojant streikus ar net ruošiant ginkluotų komunistų būrius.

Esant tokiai politinei padėčiai, neminint sunkios Europoje ekonominės būklės, rugsėjo 16 d. New Yorke susirinko 57 JTautų visuotinis suvažiavimas, kuris mėgins išnarplioti surizgusias problemas.

Svarbiausių problemų grandinėje kurių esą per 60, stovi kelios pagrindinės, būtent:

1) Veto,
2) Balkanų-Graikijos,
3) Palestinos ir
4) Naujų narių priėmimas.

Kaip seksis šie reikalai tvarkyti, sunku pranašauti, nors reikia laukti gana aštrių ginčių.

Šalia darbotvarkėn įtrauktų klausimų, gal būt, bus paliesta ir Vokietijos-Austrijos taikos sutarčių aptarimas, nes paskutiniu metu Austrijos klausimu vedami pasitarimai įstrigo į painias pinkles. Vokietijos reikalai yra dar labiau pašlijęs.

Šis JT pilnaties susirinkimas apibrėš tolimesnę didžiųjų santykiavimo formą ir, gal būt, išryškins, ar lapkričio mėn. Londone numatytoji 4 didžiųjų užsienių reikalų ministerių konferencija tikrai bus reikalinga sušaukti.

M. A.

Iš Tarptautinės skautų jamboree Moissono miške, Lietuvių skautų tarpe matome: Dr. S. Bačkį su ponia (dešinėje) ir p. E. Devenienę (kairėje); viduryje stovi lietuvių stovyklos komendantas K. Tir...

Pasaulyje trūksta moralinių pradų

Moralinės ir karinės pajėgos — Vakarų pasaulio gynybos sutartis
Europos skaudulys — Karas Europoje ar Azijoje?

Pasaulis gyvena neramumų svaiguliu, Europa sužeista kenčia. Juodasis baimės šešėlis persekioja valdovus ir valdomuosius, laisvuosius ir pavergtuosius. Tuo metu ieškoma išeities. Didžioji viltis — moralinė tvirtybė. Moralinio pasitikėjimo pasigendame visur. Jo pamatai išardyti, o be jo negalima pasaulyje įgyvendinti taikos. Anksčiau vyravusi taisyklė — politiniame pasaulyje ginklu ir klasta remti idealų įgyvendinimą — ne kartą koreguota paties gyvenimo. Moralinės ir materialinės jėgos derinimas iki šio meto yra neišspręstas klausimas. Mums mažiau rūpi to klausimo filosofinė pusė. Šiandienykštės painiavos reikalauja aiškių idealų ir priemonių jiems įgyvendinti. Jų ieškoma tarp dorovinių pradų ir karinių jėgų.

Prez. H. Trumanas, naujojo pasaulio atstovas, kreipiasi į Popiežių. Laiške jis nurodo, kad

politiniame pasaulyje pasigendama moralinių pradų.

Jų vieton stoja jėga. Vienos jėgos sukurtoji taika yra trapi. Todėl prieina išvadą: „Nuolatinė taika tegali būti sukurta pasirėmus krikščionybės pradais". Popiežius atsakydamas primena krikščionybės pasaulio pastangas ir didžiausi įsakymą: „Mylėk Viešpatį ir artimą, kaip pats save". Tie laiškai pasikeisti rugpiūčio 28 d., rodo, kad pasaulis, o ypač vakarinės Europos branduolys, yra paskendęs gausybėje šūkių, kurie nušliję krikščionybės. Jų pasigendame, nes fariziejiški samprotavimai lieka pavojingu žaismu.

Tą pačią dieną prez. H. Truman ir New Yorko gubernatorius Thomas E. Dewey, ateinančiuose prezidento rinkimuose numatomas kandidatas, šaukia: būkime apsiginklavę, būkime tvirti. Harry Truman legijonierių suvažiavime taria: „Mes turime būti stiprūs, kad kiekvienas užpuolikas, nors ir staigiausią smūgį ruošdamas, turėtų tikėti mūsų laimėjimu". J. E. Dewey, abiejų karų dalyvis, pirmą kartą šaukia:

„Taikai laimėti turime laikyti nuolatinę kariuomenę,

galinčią apginti kraštą ir pagelbėti pertvarkyti JTO".

Paul H. Griffith, buvęs legionierių pirmininkas, ir Kenneth C. Royale, krašto apsaugos ministeris, panašiai įspėjo ne vien legionierius — amerikiečius karius, bet ir visus JAV gyventojus. Griežčiausi žodžiai Louis A. Johnson: „Visur plačiai kalbama apie naują karą. Mes galime tarti, demokratija negalės būti įgyvendinta pasaulyje, iki mes nesukrusime ir nenugalėsime Sovietinės Rusijos. Johnson aptaria naujų legiojonierių linkmę: „Visomis savo išgalėmis kovosime prieš komunizmą Amerikoje. Mes nedėsime pastangų rusams išlaisvinti iš komunizmo, jei jie turi noro būti jo slegiami. Tačiau tegu jie negyvena vaizduotės padariniais, kad Amerika neištrauks kardo iš makštų, tinkamai minutei išmušus". Šie žodžiai palydėti pakilioje nuotaikoje. Kai legijonierių kongrese entuziastingai sutiktos ir palydėtos kalbos, skelbiančios sovietams karą, už tūkstančių kilometrų, kukliame Petropolyje, ruošta Amerikos kontinento gynybos sutartis.

Š. m. rugpiūčio prasidėjusi panamerikinė konferencija baigėsi rugsėjo 2 d. gynybos sutarties pasirašymu. Jei Chapultepec sutarties, sudarytos 1945 m. kovo 3 d., nepasirašė Argentina, dabar neleista pasirašyti Nicaraguai ir Ekvadorui, nes jų revoliucinės vyriausybės kitų nepripažintos.

Konferencijoje atsargiai

aplenkta daugelis jautrių ir painių problemų.

Kai kurie karinio pobūdžio klausimai: sudarymas vienos karinės vadovybės, ginklų standartizavimas, išimtinas JAV jų tiekimas — atidėti Bogotos konferencijai, kuri įvyks ateinančių metų pradžioje. Negalima tvirtinti, jog šie klausimai būtų buvę nepaliesti. Generalinių štabų viršininkai jau pasidalino mintimis. Ūkiškos problemos aptartos. H. Truman, konferencijai uždaryti atvykęs į Petropolį, iškėlė George Marshallio plano ir Europos gelbėjimo svarbą. Nuodugniai aptartas Amerikos žemyno ūkinis bendravimas. Jam galutinai išspręsti numatyta konferencija Buenos Aires ateinančiais metais. Dabar pasitenkinta sudarius eilę komisijų, o ypač tvarkyti ūkiniams reikalams.

Gynybos sutartį svarstant, ir dabar

iškilo nuomonių skirtumas

tarp JAV ir Argentinos. Argentina siūlė, kad karo pradėjimas prieš užpuoliką turi būti nutartas vienu balsu. Tuo atveju turėtų kiekviena valstybė veto teisę, kaip dalyviai šiandienykštėj Saugumo Taryboje, išgyvenančioje sutemas. JAV pasiūlius, nutarta karą paskelbti dviejų trečdalių nutarimu. Prieš jį balsavę karo metu galės likti nuošaliai. Argentina agresorium norėjo laikyti tiesiog pažeidžiantį Amerikos valstybes. JAV pasipriešino šiam samprotavimui. Galop agresija laikoma palietus amerikiečių interesus ir kituose žemynuose, pvz., JAV okupacinėje srityje Europoje. Saugumo zona apima ne vien Trejybės, Bermudų, Bahamos, Mažąsias Antilų salas, Falklandą, bet ir Groenlandą, kuris yra Danijos suverenume. Dėl pastarojo, matyti, tylomis susitarta.

Sutartyje numatyta agresijos atveju, panamerikinė vadovybė sušaukia užsienio reikalų ministerius konferencijai, kurioje daromi nutarimai dviejų trečdalių balsų dauguma. Karo paskelbimui nepritariantieji lieka neutraliais ir neverčiami karą remti.

Amerikoje, o ypač Vidurinėje ir Pietinėje, nuolat įvykstantiems neramumams pašalinti, sutartyje numatytas ją pasirašiusių įsikišimas net jėga vartojant.

(Pabaiga 6 pusl.)

Nesutaria dėl tarptautinės policijos

SOVIETAI SIŪLO MAŽIAUSIAS PAJĖGAS

UP iš Lake Luccess praneša, kad Sovietų Rusija pasiūliusi mažesnę tarptautinę pajėgą negu kiti didieji. Ji numato tik 12 devizijų sausumos kariuomenę, 1.200 lėktuvų ir 88 ar 90 karo laivų. Rusija nenumato nė vieno kovos laivo nei lėktuvnešio. Pagal jos pasiūlymą, svarbiausią JT laivyno dalį sudarytų 5 ar 6 kreiseriai, juos remtų 24 naikintuvai, 24 minosvaidžiai, 12 povandeninių laivų ir 24 lydimieji laivai. 1.200 lėktuvų sudarytų 600 bombenešių. 300 naikintuvų ir 300 transporto bei kitokio tipo lėktuvai.

JAV PASIŪLYMAI

JAV siekia galingos tarptautinės karinės pajėgos, kuri galėtų tuojau numalšinti kiekvieną agresorių. Jos siūlo 20 devizijų sausumos kariuomenės, 3.800 lėktuvų ir 204 karo laivus, įterpiant 3 kovos laivus ir 6 lėktuvnešius.

JT karinis štabas, sudarytas iš 5 didžiųjų atstovų, paskyrė pakomitetį, kuris mėgins persvarstyti skirtingus karinių pajėgų pasiūlymus. Kadangi kiekvienas didžiųjų turi veto teisę, taigi kiekvienas jų gali užvetuoti prieš nukreiptą akciją, nors tokiu agresorium būtų ir jis pats.

JAV GALI PASIŪLYTI KARIUOMENĖS GRAIKIJOS KARUI UŽBAIGTI

AP iš New Yorko praneša, kad JAV svarstančios planą, pagal kurį jos pasiūlytų savo kariuomenę JTautoms, kad šios „atstatytų taiką ir saugumą" šiaurinėje Graikijoje. (Daily Mail)

Popiežius priėmė baptistus

AP iš Romos praneša, kad Popiežius Pijus XII pirmą partą istorijoje priėmė 4 amerikiečius baptistus dvasiškius privačioje audiencijoje, kurioje jie pareiškė, jog jie gina savo bičiulio baptisto prezidento Trumano politiką.

Praėjusią savaitę prez. Trumanas buvo puolamas kitos baptistų grupės, dėl pasikeitimo laiškais prezidento su Popiežiumi. Apsilankiusieji baptistai dvasiškiai pareiškė Popiežiui, kad anie baptistai skelbėjai puolą prez. Trumaną už tai, jog jis stengiąsis sulaikyti komunizmą. Jie kalbėję apie Prezidento linkimą prie Popiežiaus. Bet jie esą krypsta į komunistinį ir Maskvos režimą.

„Tapdami bendri sąjungininkai prieš komunizmą", kalbėjo Dr. Norris, „nei katalikai nei protestantai nedarys kompromiso dėl savo skirtingų tikėjimų. Tačiau jei komunizmas įsigalėtų, nepasiliktų tada nei katalikizmo nei protestantizmo".

(NYHT).

Bavarijos valdovo Liudviko II pily

Aukštutinėj Bavarijoj, Ammergau kalnyne, yra ypatingai gražus meninis šedevras — Linderhof. Tai buv. Bavarijos valdovo Liudviko II-rojo pilis. Jos statyba tęsėsi nuo 1874 iki 1878 metų.

Daug brangaus vyno ir kilmingųjų gėrimų išgėrė šios pilies statybos projekto vykdytojai, bet ir pilis buvo pastatyta labai graži. Ir šis valdovas turėjo ne vieną tokią puošnią pilį, bet jų Bavarijos valstybėj buvo net septynios. Jos visos gražios, visos spindinčios gražiausiais meniškais papuošalais.

Kai valdovas pamilsta daugiau meną, negu valstybės reikalus

Pati pilis teikia tiesiog nežemišką vaizdą. Kiemas nusėtas meniškiausio išdirbio statulomis ir kitais reto grožio meno kūriniais. Ir tai esą daugausia paties valdovo suprojektuota. Aplinkui pilį išplanuota ir puikiai įrengta gražiausi gėlynai, ypatingo grožio vandens baseinas, kurio viduryje — gulsčiomis rymo bronzinė moters statula, apsupta angelų, kiek aukščiau, po karališkos karūnos kupolu, taipgi meniškas moters statulos kūrinys, o aplinkui visą kiemą — dar daug daug meniško grožio dirbinių. Pats pilies vidus — suskirstytas į atskirus kabinetus, kurių kiekvienas turi savo paskirtį. Sienose kabo puikiausi gobelinai — tai vis tolima, užsienietiška gamyba; lubos žėri auksuotais papuošalais. Veidrodžių salėn įėjęs, jautiesi pasakiškoj karalystėj. Veidrodžiuose matai, atrodo, kilometrus besitęsiančią grožio perspektyvą. Valgomajame įrengtas gana įdomiai techniškų atžvilgiu pagamintas stalas, kuris, tik paspaudus mygtuką, nugrimsta žemyn ir atsiduria apačioj esančioj virtuvėj. Stalo vietoje pasilieka normalus grindų plotas. Gi virtuvėj — kelneriai apkrauna stalą valgiais ir, mygtuko pagalba, jis iškeliamas į viršų. Tik valgyk ir gerk...

Ir taip visoje pilyje: puikiausiai įruošti įvairių įvairiausi, meniškai išpuošti kambariai. Čia sidabru dabintas, ten — auksu, kitur gobelinais ir t. t. ir t. t. Vienas kambarių yra buvęs karaliaus darbo kabinetas, kitas — audiencijos, trečias — miegamasis, ketvirtas — muzikos, kur stovi pauauksuotas pianinas, kuriuo dar Wagneris skambinęs ir t. t. Wagneris buvęs didelis karaliaus Liudviko II draugas ir jo nuolatinis svečias.

Bet tai dar ne viskas. Kiek tolėliau, už pilies rūmų, matosi iš paviršiaus nereikšmingas kalnas. Prieš jį — anga su durimis: atrodytų paprasčiausias bulvių rūsys ar alaus šaldytuvas. Tačiau, kai durininkas, įkišęs raktą, atrakina „duris", kurios ne kas kita, kaip didžiulis plokščias akmuo, ir patenki į vidų, tai nebegali įsivaizduoti kur žmogus esi. Pasijunti didžiausiose ir ištaigingiausiai įrengtose salėse, kurios išpuoštos paveikslais, meno kūriniais ir kitokiais pagražinimais. O visa tai įrengta imituojant didžiulę olą. Kairėje pusėje, atrodo, iš didžiulio kalno veržiasi vandens upelis, sudaras nedidelio krioklio vaizdą. Jo vanduo susirenka toj pat salėj įrengtame specialiame baseine. Šalia baseino, sienoje, vėl didžiulis meno kūrinys — paveikslas.

Ir kas tai galėtų būti per įrengimas? — Nagi Karaliaus Liudviko II-jo tik savo asmeniniams reikalams įrengtas operai teatras. Čia buvo atliekami veik išimtinai tik jo draugo, garsaus Wagnerio kūriniai (dažniausiai Tannhauseris). Klausytojų ir žiūrovų tribūnoj, specialiai įrengtame soste, dažniausiai sėdėdavo vienas asmuo — karalius Liudvikas II.

Šis valdovas buvęs didelis ekscentrikas, svajotojas. Jam veik niekas daugiau nerūpėjo, kaip tik menas, menas ir dar kartą menas. Jis tiesiog, sirgo meno liga ir stovėjo gal ant pačios ribos, kuri veda arba į beprotybę arba genijalumą. Valstybės reikalai jam buvo labai labai tolimoj eilėj. Pilių statyba ir įvairūs meno pokštai buvo ekonominiu atžvilgiu Bavarijos valstybę pastatę ant bedugnės kranto.

Ko susilaukė per didelis Liudviko II meno puoselėjimas

Toki reiškiniai ir smarkus valstybės reikalų smukimas, žinoma, labai nepatiko krašto gyventojams. Jie savo valdovo neapkentė ir su baime žiūrėjo, kas toliau bus. Deja, jie patys nieko valdovui negalėjo padaryti.

Tą visą sceną kaskart vis atidžiau sekė ir šio valdovo dėdė Luitpoldas. Pagaliau jis nebegalėjo to pakęsti ir, suorganizavęs sukilėlių dalinius, Liudviką II-rąjį suėmė ir uždarė izoliaciniuose rūmuose, kitaip sakant, patalpino į karaliui prideramą kalėjimą.

Po to Liudviko dėdė Luitpoldas pasiskelbė regentu ir pradėjo Bavariją valdyti pagal savus planus.

Neilgai, žinoma, Luitpoldui teko būti regentu, nes kiek vėliau jis iš viso paveldėjo Bavarijos sostą: Liudvikas II su savo neišmatuojamomis meno pamėgimo aistromis persikėlė gyventi į aną pasaulį... Buvo taip. Kaip didelis meno kankinius, Liudvikui vis dėlto būdavo leista retkarčiais išeiti iš arešto namų ir pasigrožėti gamtos grožybėmis. Kartą jis, sargybinių priežiūroj, irstėsi laiveliu su savo asmeniniu gydytoju gražiajame Starnbergo ežere (Starnbergersee) ir nuskendo. Ar tai buvo nelaimingas atsitikimas, ar režisūra — niekas to nežino, ir jo mirtis net šiandien pasilieka paslaptimi. Taip baigė savo dienas didelis meno ligonis Liudvikas II-rasis.

Dar tektų šia proga pasakyti žodelis šios ir kitų panašių istorinių vietų lankytojams. Dažnas lankytojas, nė nepagalvojęs, kažkaip apsikrečia neprotinga manija — čia pat savo pavardę įamžinti. To siekiant, pastebėjau, iškyla savotiškas rungtyniavimas: kas įmantriau, aiškesnėj ir nepaprastesnėj vietoj „įsiamžins". Užtat ir atsiranda pavardės, įrėžtos kur reikia ir nereikia, kur jos tinka ir netinka, o labai dažnai tik pačias menines vertybes teršia. Nemanau, kad toks „įsiamžinimas" būtų patvarus, tačiau esu tikras, kad jis garbės nedaro ne tik „įamžintosios" pavardės savininkui, bet ir visai kitai jo tautiečių daliai. Gaila, kad tarp tokių ne vietoje įrašytų pavardžių pastebėjau „įsiamžinus" ir lietuvius. Erzinaus ir prisipažinsiu, raudonavau dėl tokio jų neapgalvoto veiksmo, kuriuo piktinas ir kiti rimtesnieji žmonės. Kas-ne-kas, bet mes jau nuo tokio negarbingo garbės troškimo turėtume susilaikyti. **Pranys Alšėnas**

Gražioji Nemuno šalis

(43) DOVILAI

Atvykus į Dovilų bažnytkaimį ir valsčiaus centrą, mums vadovų nereikėjo, nes juose teko daug kartu svečiuotis. Gražios gamtos aplinkoje esąs miestelis, vos apie 15 km nuo Klaipėdos, nuolat susilaukia daug svečių, ekskursijų.

Dovilų bažnytkaimis nedidelis. Viduryje miestelio stovi akmeninė, smailiu bokštu bažnyčia, statyta apie 1860 metus. Ją supa didelis eglėm apsodintas šventorius, prie kurio glaudžiasi pradinė mokykla. Čia pat esanti klebonija ir slėnis paskendę medžiuose. Per klebonijos sodą teka Lašupė, nedidelė upelė, kuri vidurvasarį beveik visai išdžiūsta. Prieš šventorių yra aikštė, kurioje prieš Didįjį karą kartą per savaitę įvykdavo turgus. Po karo turgus buvo panaikintas, bet šioj aikštėj du kartus per metus įvykdavo gyvulių jomarkai. Aikštė negrįsta, tad ją užkariavo vietos jaunimas sportui. Aplink šią aikštę, ant visų trijų kryžkelės kampų, stovi karčiamos, iš kurių, į vieną užsukame pasistiprinti.

Ši vietovė dar tuo maloni, kad ji yra viena iš lietuviškiausių apylinkių Klaipėdos krašte. Tiek miestelyje, tiek kaimuose vokiškai kalbantis išgirsi labai retai. Tai tik retas atsitiktinumas, nes daug kaimų neturėjo nė vienos vokiškai kalbančios šeimos. Jei sekmadieniais užsukdavai į Dovilų bažnyčią, tai pamatydavai, kad iš plačios apylinkės į vokiškas pamaldas atsilankydavo vos keliolika žmonių, kai tuo tarpu lietuviškų pamaldų metu bažnyčia būdavo pilnutėlė žmonių.

Nuo 1912 metų Doviluose veikė jaunimo draugija „Liepa" („Santaros" skyrius), kuri turėjo apie 50 narių ir rengė bei vadovavo visoms tautinėms bei kitokioms lietuviškoms šventėms. Vėliau, Nepriklausomos Lietuvos laikais, įsisteigę šaulių būrys ir daug įvairių ūkiškų draugijų. Nors Dovilai buvo centras, tačiau visos ūkiškosios draugijos ir, apskritai, kultūrinis gyvenimas plaukė iš netoliese esančio Jurgių kaimo, kur gyveno mūsų žymusis veikėjas ir apylinkės pažiba M. Reisgys. Jis buvo ta stiprioji lietuviškoji uola, ant kurio daugiausia gulė visas visuomenis darbas. M. Reisgys buvo didelis autoritetas ne tik šios apylinkės gyventojams, bet ir visame Klaipėdos krašte, nes jam būdavo patikimos aukštos, atsakingos pareigos.

Doviluose buvo garinis malūnas, o dvare prie plento ir vandeninis.

Prie Dovilų pušyne, buvo didelis kalkinių (baltųjų) plytų fabrikas. Todėl šioj apylinkėj ir yra daugiausia baltų plytų pastatų, kurių ypač klėtys išmargintos raudonų plytų raštais.

Baičių kaime yra akmenų skaldykla, kurioje akmenys trupinami plentų skaldai. Ypač daug akmenų yra Šniaukštų kaime, kur yra net ištisi akmenynai. Po pirmojo Didžiojo karo šis fabrikas buvo nugriautas, bet vėliau Klaipėdą užėmę vokiečiai šį fabriką vėl atstatė.

Apie 2 km nuo Dovilų į pietus teka Minija, kurios gražias lankas sekmadieniais mielai lankydavo iš Klaipėdos atvykę gyventojai.

Kita žymi vieta — tai Dovilų piliakalnis ant stataus Minijos kranto, kurį vietos gyventojai „pilale" vadina. Šis apie 25 m aukščio Gedimino piliakalnis minimas nuo 1304 metų ir yra apipintas įvairiausiais padavimais. Jaunimas šią vietą labai mėgo ir rengė Jonines bei kitas savo stovyklas.

Taip pat ant Minijos kranto yra Šernai, buvęs dvaras ir kaimas, kur buvo rasta iš žalvario ir akmens amžiaus kultūros liekanų. Šiandien visi buvusieji dvaro laukai apžėlę miškais. Netoli Šernų, miške, yra didelis akmuo.

Ant Minijos kranto, miške prie Šernų, 1831 metų liepos 13 d. atvyko sukilėliai su savo vadu Antanu Gelgudu ir, perėję sieną, pasidavė Prūsijos valdžiai. Už tai keršydamas atjojo vienas lenkų karininkas ir Gelgudą nušovė.

Šis sukilėlių vadas palaidotas Kisinių kapinėse. Ant šio žymaus vyro kapo stovi stambus geležinis kryžius su lietuvišku ir lenkišku įrašu: „Antanas Gielduds isz Lietuvos Waldonų gimines, Lenkų Waisko Wadovas, mires 13 lepos 1831", o aplink kapą eina stora grandinė. Ilgus dešimtmečius šis kapas buvo apaugęs alyvom, apleistas ir užmirštas. Tik 1931 m. (šimtmečio minėjimo proga, kurias organizavo ir iškilmingai pravedė Dovilų šaulių būrrys) šis kapas buvo gražiai sutvarkytas.

Šiose kapinėse ilsisi ir pirmasis lietuviško laikraščio „Nusidavimai apie Evangelijos Praplatinimą tarp Žydų ir Pagonų" leidėjas — redaktorius Fridrichas Kelkis, kuris Dovilų kaime praleido savo senatvę ir čia mirė.

Iš Dovilų tollau vykome į Gargždus.

—vk—

Freiburgiečiai apsvarsto savo rūpesčius

FREIBURGAS. — Rugsėjo 7 d. Adelhauser bažnyčioje įvyko iškilmingos pamaldos vietos lietuvių kolonijos nariams tautinės šventės išvakarėse. Mišias laikė ir jautrų pamokslą pasakė kun. Kunys.

— Rugsėjo 8 d. Waldsee salėje įvyko visuotinis kolonijos susirinkimas, LRK Badeno skyriaus pirm. inž. Jasaičiui pirmininkaujant. Komiteto pirm. miškų inžinierius Viliušis pasakė patriotinę kalbą, po kurios sekė prof. Balio paskaita apie „Mūsų liaudies dainas". Po paskaitos įvyko naujo komiteto rinkimai senajam atsistatydinus. Į komitetą išrinkti: miškų inž. Škėrys, Dr. Čeičys, dr. Baliukevičius, stud. Tiškevičius ir adv. Varanius. Taip pat buvo išrinkta ir nauja revizijos komisija. Didesnės diskusijos kilo dėl kuro kirtimo akcijos. Ši akcija ne visiems priimtina, nes yra pavojaus, kad kol klausimas galutinai paaiškės, DP gali likti žiemą be kuro. Buvo diskutuojamas ir DP centrinio komiteto iniciatyva įsteigto vaisių ir daržovių kooperatyvo veikimas. Studentų atstovai pareiškė savo kritiškų pastabų dėl buv. komiteto veiklos ir ypač dėl uždraudimo surengti akademiją Tautos Šventės proga. Iškilo sumanymas įsteigti bendruomenės teismą, kaip tai numato LTB įstatai. Tokio teismo čia iki šiol nėra, nors gyvenimo praktika parodė, kad jis yra būtinai reikalingas. Šiaip susirinkimas praėjo darnia, lietuviška nuotaika.

— Inž. Šviedrio elektrotechnikos kursai baigiami, nors darbą trukdo dirbtuvių stoka praktikos darbams atlikti.

— Vietos teisininkų draugijos skyrius visai nerodo veikimo, ypač nuo to laiko, kai sunkiai susirgo skyr. pirm. adv. Vl. Požela.

— DP Centrinis komitetas įteikė atitinkamoms prancūzų įstaigoms platų memorandumą, kuriame paminėtos gaunamos bado maisto normos — jas prašoma bent dvigubai padidinti, nes dėl chroniško nepavalgymo didėja ligotumas (ypač tai neigiamai atsiliepia į vaikų sveikatą) ir krenta darbingumas. To pasėkoje net grąžinami atgal Vokietijon išvykę į kitus kraštus darbams DP.

Dixi

Augsburgo D. Teatras Kemptene

Augsburgo Dramos Teatras rugsėjo 8 ir 9 d. d. buvojo Kemptene ir davė savo tautiečiams tris spektaklius: du suaugusiems ir vieną vaikams. Tai malonus ir senai lauktas svečias. Nors Augsburgas yra Kempteno kaimynystėj, bet šios tik primosios jų gastrolės čia. Pastatymai vyko didelėj Kornhauzo salėj, todėl visi tautiečiai galėjo pamatyti tuos puikiai augsburgiečių pastatytus veikalus. Suaugusiems buvo parodyta M. Rostand 3 v. pjesė „Žmogus, kurį užmušiau" ir M. Anderson 3 v. komedija „Žmonės kaip ir mes", o mažiesiems — T. Guthke 3 v pasaka „Melagėlis". Mūsų žymiosios dramos meno pajėgos, kaip J. Palubinskas ir Kačinskas, kuriems puikiai talkininkavo Z. Kėvalaitytė, Pukelevičiūtė, St. Kielaitė, Ig. Gatautis, K. Oželis ir V. Žukauskas, iki ašarų jaudino savo puikia vaidyba ne vieną žiūrovą, o komedijoje — sukėlė skanaus juoko. Tai svečiai, kurie kempteniečių bus visad laukiami!

— Rugsėjo aštuntoji buvo kempteniečių kukliai paminėta. Iš ryto stovyklos kieme pakeliama vėliava. Čia komiteto pirm. Dr. J. Kaškelis, susirinkusiam gausiam būriui kolonijos gyventojų tarė žodį. Jis primena, kad mes, būdami čia tremtyje, turime pareigų už pasilikusius tėvynėj. Šv. Lauryno bažnyčioj atlaikomos iškilmingos tautos intencijai pamaldos, kurių metu tai dienai pritaikintą pamokslą pasako kap. kun. J. Panavas. Vakare vėliavos nuleidimo metu išsiveržia iš visų krūtinių galingai Tautos Himno žodžiai ir giesmė „Marija, Marija".

Rugsėjo 8-ji Stuttgarte

Stovyklai, išskirstytai tarp vokiečių priv. namų net trijose įvairiose vietovėse, nebuvo paranku šventės dieną pradėti įprastinėmis tradicijomis. Tačiau jau iš pat ryto jautėsi šventiška nuotaika.

Šventės diena pradėta kun. Gasiūno atlaikytomis pamaldomis ir šiai dienai skirtu pamokslu. Vakare į minėjimą kuklion Fellbacho miestelio salėn suplaukė per 200 asmenų, su jais ir stovyklos administr. Misinš (latv.), latvių ir estų atstovai bei kt. svečiai.

Minėjimą pradėjo stovyklos švietimo vadovas stud. A. Pocius. Orkestrui grojant gedulingą maršą, buvo pagerbti žuvusieji dėl Lietuvos laisvės. Keletą įsidėmėtinų minčių apie Rugsėjo 8-sios prasmę ir reikšmę pateikė p. Zenkevičius, bet su ypatingu atidumu buvo išklausyta turininga ir įdomi svečio agr. B. Gaidžiūno paskaita.

Minėjimą baigiant, meninėje dalyje pasireiškė solistai dain. p. p. Ščepavičienė ir P. Rutenis, deklam. — rašyt. p. Sidabraitė ir stud. M. Kevalaitis.

Tautos Himnu buvo baigtas minėjimas.

A. J.

— Dėl pasireiškiusių vaikų ligų epidemijų, PC IRO buvo įsakiusi nutraukti darbą visose išvietintųjų mokyklose. Pagal jųjų rugsėjo 5 d. pranešimą, epidemijų pavojus esąs jau praėjęs. Rugsėjo 9 d. mokyklos vėl pradėjo darbą.

L. V-kas.

MŪSŲ DŽIOVININKŲ REIKALU

Pranešama visuomenės žiniai, gi ypatingai kreipiamas p. p. gydytojų dėmesys, kad IRO išlaikomose ir National Catholic Welfare Confenrce šelpiamose ir administruojamose džiovininkų sanatorijose Bietigheime — moterims, Gross-Sachsenheime ir Freudentalyje — vyrams, Vaihingene — vaikams yra susidariusios palankios sąlygos gydymuisi. Pastaruoju metu šiose sanatorijose pradėjo dirbti lietuviai gydytojai; lietuviai įeina į administraciją bei slaugytojų kadrą. Čia taip pat dirba lietuvis kunigas. Ligoniai gauna paprastai neapmokamą išlaikymą, kurio kaloringumas siekia per 3000 vienetų.

Didžiai Gerb. Ponai Gydytojai prašomi TBC sergančius pacijentus kreipti į šias sanatorijas, čia gi bus stengiamasi į patuštėjusias vietas priimti mūsiškius ligonius.

Informacijos reikalu prašoma kreiptis šiuo adresu: Kun. Juozas DAKINEVIČIUS, TB Hospital Bietigheim/Enz.

Laiškų iš tėvynės nuotrupos

Iš pajūrio krašto gauti keli laiškai ten gyvenančių giminių, kurie puikiai apibūdina padėtį ir nuotaikas. Čia paduosime jų ištraukas.

Motina rašo sūnui: „1946 m. lapkr. mėn. iš mūsų ūkio išsikėlė N. ir į jo vietą atsikėlė M. su didele šeima. Bet M. nenori likti ūkyje, nes trobesiai per dideli, reikia mokėti daug mokesčių, remontai brangūs, o stogai jau visi kiauri. Gyventojai nieko nedaro ūkiui išlaikyti, nė vienos vinies neįkalė...

Mūsų kaimynas, kuris sugrįžo su 3 vaikais, gyvena viename kambaryje. Jo ūkyje gyvena kitas. Mes atpratome stebėtis, nes visa yra raudona... Iki Nemuno skaitosi Rusija, o Tilžė jau yra rusų okupuota sritis. Iki Tilžės, vadinasi, visame Klaipėdos krašte, gyvena lietuviai, o už Tilžės rusai civiliai. Dvarai ir kaimai paversti kolchozais...

— Čia tik stiprūs žmonės gali gauti žemės iki 5 ha. Man, kaip senai moteriškei, pasiūlė sklypelį prie bažnyčios (suprask kapinėse, red.). Mūsų širmis pastipo vos sugrįžus. Juodbėrį išmainiau į duoną. Bet dabar duonelė jau pasibaigė ir ryt eisiu mėginti paskutinį bėrąjį išmainyti į duoną. Naudos iš arklio mažai tebturime, tik dar mušti gavau dėl jo...

— Jei gali, lik gyventi kur esi, nors ant hektaro žemės. Rūpink mums leidimą nuvykti pas tave, nes girdėjome, kad V. mieste esanti tam tikra įstaiga, kuri išduoda popierius... Čia negauname nei pašalpos, nei duonai kortelių, nei duonos. Nėra kitos išeities kaip stipti badu ar eiti elgetauti. Laimė, kad arklį pavyko išmainyti. Bučiuoju tave, motina."

Žmona rašo vyrui: „... Dėl mūsų nesirūpink be reikalo. Mes sveiki ir sotūs. Nors valgome sausą duonelę su druska ir geriame juodą kavą, gyventi galima. O jei ir jos nebėra, einamė į Lietuvą. Žmonės geri ir mums daug padeda..."

Motina sūnui: „... Prašau, pasistenkit tėvą paimti į jūsų zoną, kol mes atvyksime. Tada mes pasipasakosime. Dievulis norėjo, kad mes turėjome likti tėvynėje ir visą vargą matyti. Šiaip nebūtų kas žinotų ir papasakotų, kas čia darosi. Mes norime bėgti pas jumis. Aš kartais dar nueinu pas kaimynus, bet O. visiškai neišeina iš namų. Nė negalvok apie grįžimą. Kas kartą į čia atvyko, tam nebėra kelio atgal. Lik, kur esi, ir gelbėk mus..."

Kokia tragika atsispindi šių laiškų turinyje! Žmogus ten nėra žmogus, o nevertas daiktas. Ne gana, kad alkanas ir neapsirengęs verčiamas dirbti, dar net mušamas. Negalintieji dirbti siunčiami gyvi į kapus. Nei duonos, net nei teisės į duoną... Argi motina, rašydama sūnui, meluos? — Tai socializmo laimėjimai! Prie tų laimėjimų mus kviečia sugrįžti, nors iš ten „kelio atgal nėra", kaip iš Dantės pragaro.

Gr.

Lietuvių evangelikų jaunimo suvažiavimas

Keletai savaičių praėjus nuo pirmojo lietuvių evangelikų jaunimo atstovų suvažiavimo Diendorfe, š. m. rugpiūčio 23 ir 24 d. įvyko antras suvažiavimas Neuštate. Suvažiavimui vadovavo kunigai Urdze ir Preikšaitis. Svarstant aktualius lietuvių evangelikų jaunimo reikalus tremtyje, buvo nutarta pagivinti evangeliškojo jaunimo religinę-kultūrinę veiklą stovyklose ir nustatyta tolimesnės veiklos programa. Ypatingas dėmesys buvo atkreiptas į sekmadienio mokyklų steigimą, kur lietuvių evangelikų vaikai gautų krikščioniską, religinį pagrindą.

Sekmadienį, po iškilmingų pamaldų Neuštato evangelikų bažnyčioje, iš Luebecko į suvažiavimą atvyko JAV liuteronų bažnyčių sąjungos atstovė ponia Bodensieck ir jos pasekėjas ponas Senft. Ponia Bodensieck sveikino suvažiavimą, pasidžiaugdama tokiu gražiu evangeliškojo lietuvių jaunimo darbu,

Suvažiavimas baigėsi vėlai vakare prie bendro Neuštato skautų suruošto laužo.

MŪSŲ DŽIOVININKŲ REIKALU

Pranešama visuomenės žiniai, gi ypatingai kreipiamas p. p. gydytojų dėmesys, kad IRO išlaikomose ir National Catholic Welfare Confenrce šelpiamose ir administruojamose džiovininkų sanatorijose Bietigheime — moterims, Gross-Sachsenheime ir Freudentalyje — vyrams, Vaihingene — vaikams yra susidariusios palankios sąlygos gydymuisi. Pastaruoju metu šiose sanatorijose pradėjo dirbti lietuviai gydytojai; lietuviai įeina į administraciją bei slaugytojų kadrą. Čia taip pat dirba lietuvis kunigas. Ligoniai gauna paprastai neapmokamą išlaikymą, kurio kaloringumas siekia per 3000 vienetų.

Didžiai Gerb. Ponai Gydytojai prašomi TBC sergančius pacijentus kreipti į šias sanatorijas, čia gi bus stengiamasi į patuštėjusias vietas priimti mūsiškius ligonius.

Informacijos reikalu prašoma kreiptis šiuo adresu: Kun. Juozas DAKINEVIČIUS, TB Hospital Bietigheim/Enz.

Ką žino apie mus pasaulio skautai

1918 m. lapkričio mėn. 1 d. Vilniuje įsisteigė pirmoji lietuvių skautų skiltis, P. Jurgelevičiaus vadovaujama. Kai 1920 Londone įvyko pirmasis tarptautinis sąskrydis, mūsų skautai buvo negausingi ir nepriklausė Tarptautinei Skautų Sąjungai. Tada skautai veikė tik Vilniuje, Kaune ir Žemaičiuose, Rietavė.

Antrasis pasaulinis skautų sąskrydis įvyko 1924 mt. Kopenhagoje, Danijoje. Kaip tik tais metais Lietuva jau buvo priimta į Tarptautinę Skautų Sąjungą ir registruota Tarptautiniame Biure. Nuo antrojo sąskrydžio Lietuva visada buvo atstovaujama. Kopenhagoje iš 6.000 pasaulio skautų dalyvavo 43 lietuviai.

Trečioje tarptautinėje jamboree 1929 m. Birkenheade, Škotijoje dalyvavo 25.000 pasaulio skautų. Lietuvių delegaciją sudarė 4 skautų vadai.

Ketvirtasis tarptautinis skautų suskridimas, sukvietęs 28.000 pasaulio skautų, jų tarpe 33 lietuvius, įvyko 1933 m. Gödöllö, Vengrijoje, o penktasis — Vogelenzange, Olandijoje 1937 m. su 37.000 skautų iš įvairių kraštų; jų tarpe dalyvavo 28 lietuviai.

Lietuviai skautai niekuomet nepraleisdavo progų dalyvauti ir kituose didesnio masto tarptautiniuose sąskrydžiuose. 1935 m. Ingarö saloj, Švedijoje, dalyvavo skautų vyčių susibūrime, lietuvių vyko 23 skautai vyčiai. 1937 m. Amerikos skautų tautinėje stovykloje dalyvavo lietuvių skautų delegacija. LSS siųsdavo savo atstovus ir į kitus mažesnius skautų susibūrimus.

Prieš dvejis metus, būdami tremtyje, sužinojome apie šaukiamą šeštąjį pasaulio skautų sąskrydį Moissone, Prancūzijoj. Jo su nepaprastu lūkesčiu laukėme, nes šiuo metu vienintėlis mūsų langas išeiti viešai į pasaulį. Šis paskutinis sąskrydis po daug nugalėtų kliūčių ir trukdymų, po 10 metų pertraukos įvyko. Mūsų kelias į jį buvo ilgas ir sunkus. Dėl suprantamų aplinkybių patys prancūzai darė didžiausias kliūtis, bet mūsų dalyvavimą nulėmė Tarptautinis Skautų Biuras su anglų direktorium Wilsonu priešaky ir BALF'as. Pirmasis įteisino mus tikrais dalyviais Moissono miške ir sumokėjo dalį pinigų, antrasis įgalino gausingesnei lietuvių delegacijai dalyvauti, paskyręs tam reikalui stambią sumą pinigų.

Tuo būdu, nežiūrint sunkių tremties sąlygų, mes gausingesniu būriu (dalyvavo 81) galėjome Lietuvą atstovauti ir pralenkėm gausingumu net nepriklausomybės laikus. Anais metais gausingiausioji delegacija buvo Danijos sąskrydy, kuriame dalyvavo 43 lietuviai skautai. Moissono Taikos sąskrydy mes buvome gausesni už Kanadą (35), Argentiną (35), Braziliją (70), Kiniją (19) ir laimingesni už lenkus, ispanus, jugoslavus, bulgarus, Irako, Irano, Afganistano ir Japonijos skautus, kurie visiškai negalėjo dalyvauti.

Šiaip šiame sąskrydy dalyvavo 50-ties tautų apie 47.000 skautų. Šiame margame, Klaipėdos didumo, skautų mieste 81 lietuvis skautas kėlė mūsų tautos vardą karštomis rugpiūčio 7 - 22 dienomis. Mūsų brolių kepures ir palaidines puošė **tautinės juostelės**, stovyklos vartus — **Vytis ir užrašas „Lithuania"**, dėl kurio teko kovoti. Tautinė vėliava mums buvo uždrausta, bet leista baltų stovykloje iškelti **trigubą** (Estijos, Latvijos ir Lietuvos) **vėliavą** ir nešti ją parade ir kitomis progomis.

Mus vadino įvairiais vardais: atidarymo iškilmėse **DP skautais**, prie Arc de Trumph **deportuotais skautais**, o bendroje arenoje defiliuojant ir „Oželį" šokant **Ile de France atstovais**. Tas sąmoningas tikro vardo vengimas ir nuslėpimas, **tautinės vėliavos draudimas dar ryškiau bylojo apie mūsų dabartinę būklę ir sukėlė dar didesnį susidomėjimą mumis. Ypač mūsų garbingų ministerių bei kitų aukštų svečių ir prancūzų kariuomenės vyriausiojo inspektoriaus, generolo de Lattre de Tassigny** išimtinas apsilankymas mus labai išpopuliarino.

Ypatingos reikšmės turėjo ir Tarptautinio Biuro direktoriaus **J.S. Wilsono**, Britų imperijos vyriausyjo skautininko **lordo Rowallano** bei skautystės įkūrėjo **B. Powellio vyriausiojo sūnaus atsilankymas.**

Stovykloje buvo turtinga lietuviškų audinių, medžio raižinių ir skautiškos spaudos **parodėlė**. Ji buvo gausingai lankoma, daug leidinių apie Lietuvą išdalyta lankytojams bei atvaizduota dabartinė Lietuvos būklė. Stovyklinės įrangos, mūsų **tautiniai šokiai, dainos ir kiti pasirodymai** pastovyklos laužuose bei bendroje arenoje **labai kėlė mūsų tautos vardą.** Mūsų skauto **Vildžiaus pasveikinimas kitataučių skautų 10-čia kalbų buvo šiltai sufiktas laužo dalyvių.**

Labai gražią paslaugą atliko mūsų tautai **amerikiečiai skautai,** pražygiuodami su mūsų **tautine vėliava bendroje arenoje,** žiūrint keliem tūkstančiams svečių. Tai buvo nufilmuota ir mūsų užjūrio skautų pabrėžta, kad Lietuva pripažįstama, kad ji turi būti nepriklausoma.

Per įvairius priėmimus, arbatėles ir vizitus mūsų tauta buvo gražiai atstovaujama ir išaiškinta jos sunki dabartinė dalia.

Prezidentui Trumanui per amerikiečius skautus nusiųsta mūsų delegacijos graži dovana — **medinė lėkštė su Trijų Kryžių raižiniu.**

Paryžiaus arkivyskupas kardinolas E. Suhard savo priėmime atkreipė dėmesį į lietuvių kenčiančios tautos būklę ir įrašė mūsų LSS dvasios vadovui kun. Dr. Vaišnorai gražius linkėjimus.

Taip buvo įvairiomis progomis išpopuliarintas Lietuvos vardas, kad stovyklai baigiantis didžioji dalis stovyklautojų smulkmeniškai buvo apie mus ir mūsų tautą informuoti. Tūkstančiai naujų pažįstamų ir bičiulių! Mūsų spaudiniai, įvairios dovanėlės pateko į visus penkis kontinentus! LSB Spaudos Skyrius specialiai jamboree atspausdino albumą trimis kalbomis **„Į Taikos Rytojų".** Jo daug išplatinta tarp pasaulio skautų. Tikime, kad lietuvis skautas atliko tinkamai savo pareigą bekenčiančiai Tėvynei! Viltingai žengdami į ateities rytojų, lietuviai skautai aukoja visas jėgas pavergtai Lietuvai!

Ant. Krausas

Ministeriai P. Žadeikis ir B. K. Balutis apžiūri skautų paradą. Viduryje „Skautų Aido" redaktorius A. Krausas. B. Gaidžiūno nuotr.

Pas stovyklaujančius skautus Moisson miške

Jau Baden - Baden geležinkelio stotyje sukinėjosi vienas kitas skautas, besidairydami į geležinkelio tvarkaraštį, rodantį traukinių išėjimą į Paryžių. Jie iš visų pasaulio dalių, kaip tie maldininkai, traukė į savo šventąją žemę. Šį kartą skautai tokia vieta buvo pasirinkę Moisson mišką, esantį už 70 km nuo Paryžiaus, dideliu lanku apjuostą garsiosios Senos upės. O Paryžiuje skautų, kaip grybų po lietaus atsirado. Visi jie buvo judrūs, kalbėjo įvairiausiomis pasaulio kalbomis, elgėsi pagal savo kraštų papročius, todėl ir jais besidominčių netrūko.

PARYŽIUS — ĮGEIDŽIŲ MIESTAS

Mūsų autokaras, kaip anais gerais laikais, vieną popietę vežė gerą būrį lietuvių į Moisson mišką. Vežė šauniomis Paryžiaus gatvėmis, dėl kurių pamatymo ir to miesto karčiamose galėjimo išleisti sunkiai ir lengvai uždirbtus pinigus, taip veržėsi mūsų kaimynai lenkai. Reikia pasakyti, kad prancūzai mokėjo pastatyti miestą, kuris kiekvienam pasaulio piligrimui, pagal savus įgeidžius, gali šį tą naujo duoti. Ir, tur būt, jokiam kitam pasaulio mieste nėra tiek daug užsieniečių, kaip tam Paryžiuje, kuriame gyvenimas nenutrūkdamas eina visas 24 valandas per parą.

Pakelėse visur matėsi rodyklės, rodančios kryptį į naujai įsikūrusį skautų miestą. Kada mes pasukom iš autostrados į laukų kelius, man jie priminė ir mūsų laukus apie Panemunę, kur savo laiku taip pat stovyklavo tūkstančiai skautai. Todėl važiuojant į šeštąją skautų Jamboree, kuri buvo pavadinta Taikos Jamboree, buvo noras ir palyginti, kaip mes tada sugebėjom tvarkytis ir reprezentuotis.

Stovykloje mus pasitiko vyr. skautininkus prof. V. Čepas ir visų stovyklaujančių lietuvių skautų vardu pasveikino. O jų buvo nemažas būrys. Iš amerikiečių zonos į Jamboree galėjo nuvykti 42 skautai, iš anglų zonos 23 ir iš prancūzų zonos 16 skautų. Stovyklaujančių skautų vadai kalbantis man pažymėjo, kad niekad tiek lietuvių skautų, jokioje ankščiau vykusioje Jamboree'je nėra dalyvavę. Reikia tik pasidžiaugti, kad per visas tas kliūtis, kurios dabar taip rūpestingai apnarplioja DP, mūsų skautai, padedami įvairių geradarių, išsiraizgė.

40.000 SKAUTŲ MIESTAS

Pradžioje manėme, kad tik pasiekus stovyklą tuoj ir atsidursime pas lietuvius, bet reikėjo dar visą pusvalandį žygiuoti per 40.000 skautų miestą, kur iš tolo pamatėme prie vienos palapinės ištiestą mūsų trispalvę. Jai vietos ant didžiųjų stovyklos stiebų šį kartą nebuvo, bet tikėsime, kad jau kitoje Jamboree'je mes galėsime tuo nesisieloti. Stovykloje skautus jau radome išsirikiavusius ir mūsų laukiančius. Čia skautininkas K. Tirva mus pasitiko su raportu ir pranešė žinias apie stovyklos padėtį. Greit tarp mūsų prasidėjo įvairios kalbos, klausimai, kaip einasi, ar lietuviai turi teisę nešioti savo spalvas, ar turės galimybės su svetimaisiais užmegzti ryšius. Ne į visus klausimus tada dar galėjo mums atsakyti, nes dar buvo tik stovyklavimo pradžia. Bet viena jau buvo aišku, kad žinios, jog mūsų skautai negalės dėvėti savo tautinių ženklų, nepasitvirtino. Jau pirmajam atidarymo parade, kada pasirodė pabaltiečiai, iš minios pasigirdo balsai, kad atsirado pražuvę broliai. Visa tai davė daug vilčių, kad stovyklavimas bus visais atvejais prasmingas ir naudingas.

SKAUTŲ PARODA

Atkeliavusieji skautai tuoj ėmėsi inciatyvos savo rajoną kaip reikiant papuošti. Tuoj buvo pastatyti vartai su užrašu „Lithuania", pastatytas lietuviškas kryžius, įrengta labai kukli parodėlė, vaizduojantį mūsų skautų gyvenimą laisvoje Lietuvoje ir tremtyje. Stovyklos reikalams buvo išleistas specialus iliustruotas albumas. Jį, kaip pasakojo redaktorius Krausas, reikėjo beveik per dvi savaites pagamintti, o taikos iš niekur nebuvo sulaukta.

TRIJŲ TAUTŲ VĖLIAVOS ANT VIENO PAGRINDO

Mane domino stovyklos rajone vėliava, kuri plėvesavo ant paradinio stiebo. Joje buvo išdėstytos visų kaimyninių tautų — lietuvių, latvių ir estų vėliavos. Tai kažkieno diriguojama ranka, visus kaimynus stovykloje bendrai įkurdinus, davė ir bendrą vėliavą. Nepasakyčiau, kad ji man buvo labai simpatiška, bet joje atsispindėjo mūsų bendras sunkus kelias ir lyg išeitis iš susidariusios keblios padėties. Aš manau, kad ta vėliava kada nors mūsų muziejuose ras prideramai garbingą vietą.

RAUDONŲJŲ SKAUTŲ NAUJI ŠŪKIAI

Mane domino ir kitas reikalas, tai stovykloje dalyvaujantieji lenkų ir čekų skautai. Jau iš Šveicarijos skaučių stovyklos, kurioje labai keistai pasireiškė čekoslovakės, siūlydamos net pakeisti skautų šūkį ir apseiti be vardų „Dievas ir tėvynė", kalbėjo, kad ir šioje stovykloje jie vaidins keistą vaidmenį. Deja, tada aš dar negalėjau gauti reikiamų informacijų, bet jau buvo įvykusių pasireiškimų, kurie rodė, kad raudonoji banga pradeda veikti ir skautus. Atsimenant, kad sovietai nemėgsta išleisti nė vieno asmens iš savo kontroliuojamo lauko gerai neparuošę propagandiškai, tai ko kito ir negalima laukti.

Svečiuodamiesi lietuvių skautų stovykloje ir turėję keletą progų pamatyti, kaip tvarkosi estai, latviai, anglai, amerikiečiai ir kitų tautų skautai, mes tvirtai jutome, kad jaunimas, bendraudamas tokiuose tarptautiniuose sąskrydžiuose, atlieka nemažą tarptautinio apaštalavimo misiją. Vieni kitus geriau pažįsta, vieni kitiems parodo savas vertybes. Ir man buvo nepaprastai įdomu stebėti, kai Afrikos juodukas lietuvių stovykloje, drauge su mumis, laužo metu bandė dainuoti lietuvišką dainelę. Reikia manyti, kad ir jis, grįžęs į savo žemę, turės ką papasakoti savo draugams apie mūsų kraštą. Neabejoju, kad jam ypatingai patiko viena lietuvaitė, į kurią jis visą laiką stebėjo ir maloniai šypsojos.

Iš visų skautų, kurie beveik visi sudarė mokyklinio amžiaus jaunimą, vadovaujamą vyresniųjų, patyriau, kad jie stovykloje gerai užlaikomi ir po visos dienos pasirodymų ir darbų į poilsį eina sotūs. Jų pačių virtuvėje gaminamas maistas, gautas iš bendrųjų sandėlių labai aukštos kokybės ir visad šviežias. Pakabintas katilas po medžiu ir kiti įrengimai vaizdavo gal kiek primityvią virtuvę, bet vienas man paaiškino, kad ne virtuvė, bet virėjas gamina skanų maistą, su tuo pilnai sutikau, įsitikinau.

Baigdamas dar noriu keliais žodžiais užsiminti ir apie mano įspūdžius pavaikščiojus po stovyklą. Ji man nedarė tokio tvarkingo įspūdžio, kurį aš mačiau savo laiku Palangoje ir Panemunės miške. Čia buvo nežmoniškai daug dulkių, matės besimėtančių popiergalių, matės iki kaklo dulkinų skautų. Ir užkalbintieji pasakojo, kad dulkės juos tiesiog piauna, nes ir keturius kartus per dieną plaudamasis dar iš tų bėdų neišsivaduoji. Kai aš lyginau mūsų rūpesti kiekvieną pasirodymą užbaigtai atlikti, aš nė kiek nesiskundžiau mūsų tautos sugebėjimais. Tai pastebėta čia, tai pastebėta ir visoje eilėje kitų pasirodymų.

Grįžtant iš stovyklos atgal, man vienas skautų simpatikų pasakojo, kad ši Jamboree yra šeštoji. Pirmoji įvyko 1920 metais Anglijoje. Antroji buvusi 1924 m. Danijoje, trečioji 1929 m. vėl Anglijoje, ketvirtoji 1933 m. Vengrijoje, penktoji 1937 m. Olandijoje. Jis visa širdimi pageidavo, kad septintoji Jamboree, tikrai reprezentuojanti taikos stovyklą, pilna to žodžio prasme, įvyktų mūsų laisvoje tėvynėje. Pilnai jungiaus prie to pageidavimo ir džiaugčiaus, jei taip būtų.

B. Gaidžiūnas

Lietuviai skautai žygiuoja Paryžiuje pro Triumfo Arką. B. Gaidžiūno nuotr.

Pamačiau, kad amerikiečiai neša mūsų tautinę vėliavą

(Pasakoja skautininkas Kazys Tirva, Jamboree's lietuvių stovyklos viršininkas)

Mūsų Kelio korespondentas, norėdamas skaitytoją plačiau painformuoti apie įvykusią skautų Jamboree, kurioje dalyvavo gražus lietuvių skautų būrys, nuvyko pas skautininką Kazį Tirvą, toje stovykloje ėjusį lietuvių skyriaus viršininko pareigas.

— Norėtume patirti, kaip jums sekėsi į tarptautinę skautų stovyklą nuvykti? — buvo pirmasis klausimas.

— Sužinojus, kad Jamboree įvyks Prancūzijoje, man, kaip gyvenančiam prancūzų valdomoje Vokietijos zonoje, buvo pavesta aiškintis visus dalyvavimo galimumus. Iš kitos pusės vyriausias skautininkas prof. V. Čepas susirišo su Tarptautiniu Skautų Biuru ir ten pradėjo zonduoti dalyvavimo galimumus. Dalyvavimo reikalais buvau kelis kartus nuvykęs į Baden-Baden, kol pagaliau paaiškėjo, kad dalyvauti galėsime, bet nei dalyvių skaičius nei sąlygos nebuvo žinomos. Tik prieš pat stovyklos pradžią iš Tarptautinio Skautų Biuro buvo gautas pranešimas, kiek skautų iš kurios zonos į stovyklą galės vykti.

Skautų vadų suvažiavime, įvykusiame Kasselyje, buvo nusistatyta, kad kiekviena zona atskirai padarys stovyklavimą ir tuo pasiruoš dalyvauti jamboree'je.

Į jamboree pirmieji nuvyko skautai iš anglų zonos. Tuoj po atidarymo nuvyko prancūzų zonos skautai ir po kelių dienų amerikiečių zonos skautai. Kelionė į stovyklą buvo gerai suorganizuota. Mums, vykstant į Moisson mišką, esantį už 70 km nuo Paryžiaus, buvo parodyta ypatingai daug šiltumo. Vykome puikiu traukiniu į specialią jamboree's reikalams atidarytą geležinkelio stotį, iš čia autobusais. Stotyje mus sutiko tam reikalui skirti specialūs pareigūnai ir palydėjo iki pat įsikūrimo vietos. Kelionėje nuo Paryžiaus užmezgėm labai šiltus ryšius su Prancūzijos skautais studentais. Tie ryšiai buvo gyvi per visą stovyklavimo laiką. Tuos ryšius mums padėjo užmegzti mūsų lietuviškai dainuojama dainelė.

Čia turiu specialiai pažymėti, kad jei skautai galėjo dalyvauti jamboree, tai reikia ypatingai būti dėkingiems karinėms įstaigoms, kurios parodė daug palankumo ir davė net kai kuriuos stovyklavimui būtinus reikmenis. Tiesa, norint vykti į jamboree, buvo sutikta įvairių kliūčių, bet jos pakeliui buvo nugalėtos ir mes labai džiaugiamės, kad ten galėjom lietuviams atstovauti ir daryti viską, kad apie mūsų vargus ir nelaimes visi gerai žinotų.

— Mums įdomu patirti, kaip jūs, ten stovyklaudami, tvarkėtės?

— Visa Jamboree buvo išdalinta į didžiulius stovyklavimo rajonus. Pabaltiečiai skautai — lietuviai, latviai ir estai — buvo įkurdinti Algerie rajone. Rajonų vardai buvo parinkti pagal Prancūzijos provincijų turimus vardus. Drauge su mumis, tame pačiame rajone, stovyklavo anglai, portugalai ir kiti.

Stovykloje keldavomės 7 val. Iki 10 val. susitvarkydavom ruošos reikalus ir 10 val. pakeldavom bendrą pabaltiečių vėliavą. Vėliavos pakėlimo iškilmėse dalyvaudavo anglų armijos karininkas skautas Monnet. Vėliavos pakėlimo ir nuleidimo ceremonijas atlikdavom iš eilės kiekviena tautybė. Žodžiu, mums tas ceremonijas tekdavo atlikti kas trečią dieną. Tuo pačiu laiku vėliavas pakeldavo visi stovyklautojai. Pakildavo vėliavos ir ant didžiųjų stiebų, kur, deja, dėl visiems žinomų priežasčių mūsų tautinės vėliavos nebuvo.

Iki pietų turėdavom laisvalaikius, kada galėjom stovyklą puošti ir tvarkytis privačius reikalus. Po pietų lankydavom kaimynines stovyklas, patys priimdavom svečius, ruošdavomės laužams ir varžyboms. Gerai supratom savo padėtį ir visomis išgalėmis stengėmės, kad lietuvių tautai tinkamai atstovautume. Mes stovyklaudami gerai matėme, kad didžiųjų tautų skautams, kaip amerikiečiams, anglams ir prancūzams, užteko, kad jie yra tų tautų skautai ir specialių pastangų pagarsėti nereikėjo. Mūsų padėtis buvo kitokia, mums reikėjo specialiai stengtis, kad atkreiptume dėmesį, todėl nenuostabu, kad esant ir didžiuliams, mes per dieną kelis kartus turėdavom apsirengti pilna skautiška uniforma, priimti svečius ir juos kaip pridera išlydėti.

— Ta pačia proga norėčiau paklausti, kaip ėjosi pasirodant laužuose ir varžybose?

— Buvo rengiami trijų rūšių laužai — visos stovyklos, rajonų ir kiekvienos stovyklaujančios tautybės. Mes, pabaltiečiai, turėjome dar ir ketvirtos rušies laužus — tai lietuvių, latvių ir estų. Per visą stovyklavimo laiką mes suruošėm aštuonis savus laužus, vieną bendrą pabaltiečių laužą, keletą kartų dalyvavom rajoniniuose laužuose ir vieną kartą dalyvavom bendrajame stovyklos laužе. Bendrajame stovyklos laužе mūsų aštuoni skautai grojant dviems akordeonams, pašoko „Ožėlį". Atliekant programą, jie buvo pastatyti į patį estrados centrą ir labai gerai apšviesti. Jiems baigus šokti, prie manęs priėjo du kanadiečiai skautai ir pasakė, kad buvo labai puikiai šokta. Į bendruosius laužus buvo galima pakliūti tik praėjus pro specialios komisijos patikrinimą. Rajoniniame laužе mūsų vienas skautas dvylika kalbų pasakė skautams specialiai suredaguotą sveikinimą, kuris susilaukė didelio dėmesio. Dalyvavom ir visoje eilėje varžybų ir už tai esame gavę premijų.

— Jūs minėjote, kad savo stovykloje priiminėdavote svečius. Norėčiau patirti, kas iš žymomesniųjų svečių yra jus aplankę ir su kuo sumezgėt ryšius?

— Pirmiausia, mes buvom nepaprastai laimingi, kai mus aplankė Lietuvos ministeriai kituose kraštuose — B. K. Balutis, P. Žadeikis, St. Lozoraitis, J. Šaulys, lydimi didelio būrio vietos ir kitų kraštų lietuvių. Atvirai reikia pasakyti, kad po to aplankymo mums visi darbai sekėsi kur kas geriau ir dirbom su didesniu noru. Iš aukštųjų svečių patyrėm daug padrąsinimų ateičiai, o ministeris P. Žadeikis ir E. Devenienė mus apdovanojo ir nemažomis dovanomis. Mes iš savo pusės ministeriui P. Žadeikiui įteikėm odoje stilizuotą vytį, kaip padėkos ženklą visiems Amerikos lietuviams. Tik jų dideliu duosnumu per BALF mums susidarė materialinės galimybės dalyvauti tarptautinėje jamboree'je.

Taip pat mus sujaudino, kai specialiai pas lietuvius atvyko Prancūzijos kariuomenės inspektorius gen. de Lattre de Tassigny, kuris lietuvius buvo pažinęs iš „Čiurlionies" anamblio gastrolių pas prancūzų karius. Mūsų stovykloje lankėsi Tarptautinio Skautų Biuro direktorius pulk. Wilson, jamboree vyriausias kapelionas, kuris 1938 m. Panemunės miške yra lankęsis mūsų tautinėje stovykloje su prancūzų skautais, Amerikos skautininkas Parker, visa eilė skautų vadų. Nuvykau į amerikiečių stovyklą ir ten susipažinau su skautininku Parker, kurio iniciatyva lietuviškoji vėliava iš Amerikos ir buvo atvežta. Vėliau jis, lydimas penkių amerikiečių skautų, lankėsi mūsų stovykloje.

Skautai pakelia bendrą pabaltiečių vėliavą, kurioje sujungtos estų, latvių ir lietuvių spalvos. B. Gaidžiūno nuotr.

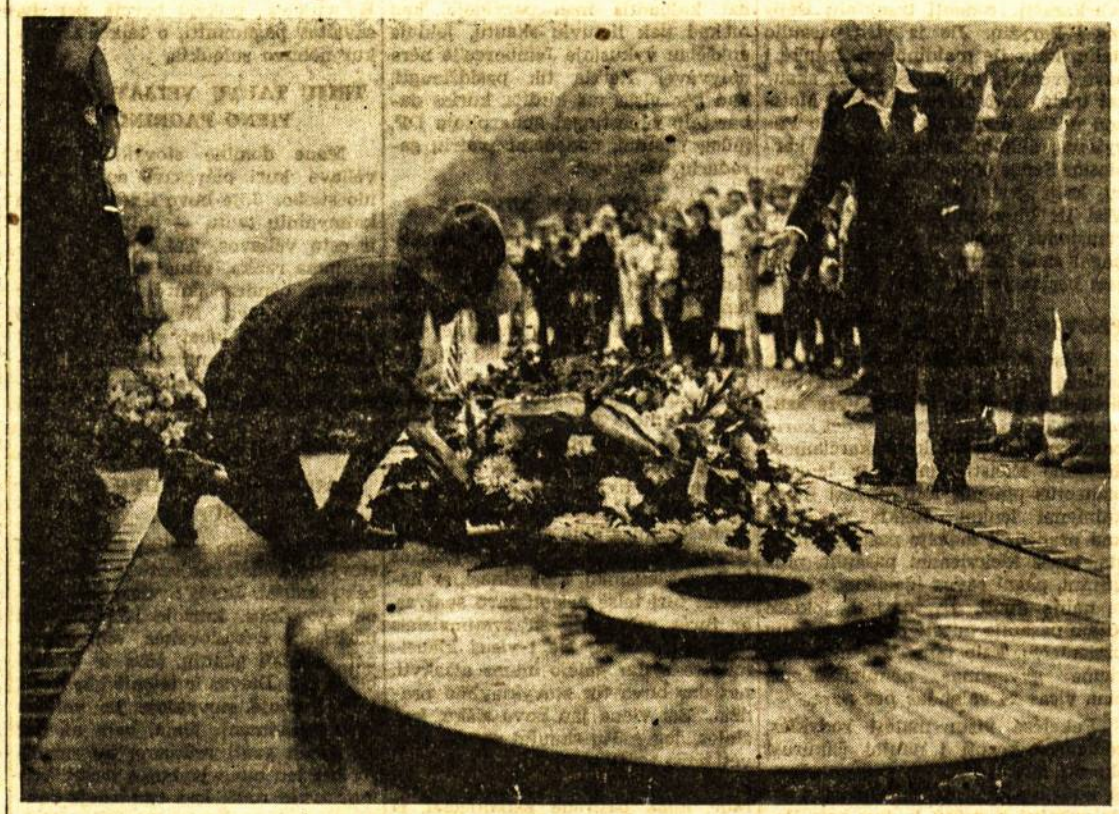

Vyr. skaut. V. Čepas deda vainiką prie Nežinomojo Kareivio kapo

Lankėme ir mes kitų tautų stovyklas ir stengėmis su vadovaujančiais skautais sueiti į gerus ryšius. Ypatingai dėmesį mes atkreipėm į ryšius su amerikiečių, anglų, prancūzų ir kanadiečių skautais. Su amerikiečiais skautais, kurių stovykloje buvo net 1.150, užsimezgė nepaprasti ir labai šilti ryšiai. Vieną kartą, kada jie paradavo, pamačiau, kad amerikiečiai skautai, greta kitų vėliavų, neša ir Lietuvos vėliavą. Mūsų tautinę vėliavą nešė vienas skautas, lydimas kitų devynių skautų. Pribėgau prie jų ir paklausiau, lyg nežinodamas, kieno tai vėliava. Man amerikietis atsakė: — Tai Lietuvos vėliava! Tada jam parodžiau prie savo krūtinės prisiūtą tautinę juostelę, o jis atsakė juokdamasis, kad ir aš esu lietuvis. Čia pat vietoje juos apdovanojau lietuviškomis juostelėmis ir kitomis dovanomis ir paklausiau: — Iš kur jie gavo lietuvišką vėliavą? Man atsakė, kad lietuvišką vėliavą jie gavo iš Amerikos skautų vyriausio štabo. Gerai supratau, kad čia reikalas ne atsitiktinis, todėl į tai ir atkreipėm dėmesį.

skautų ir prancūzų skautų tėvų, kurie ypatingai gausiai stovykloje lankėsi.

progos apie tai laikraščiuose parašyti ne vieną kartą, bet dažnai. Mat, amerikiečiai ne kiekvieną dieną turi progos atidžiai laikraštį skaityti", — kalbėjo mums amerikiečiai skautai.

Su kanadiečiais skautais taip pat Mes visus svečius apdovanojome ir įdavėme pačių skautų dirbtą traižinį, kad jį nuvežtų ir įteiktų JAV Prezidentui Trumanui, kaip mūsų dėkingumo ženklą. **Ta pačia** proga mes turėjome nuoširdų pasikalbėjimą mūsų tautą ir valstybę liečiančiais **klausimais.** Jie mūsų reikalais turi nemažai žinių, jie mums davė eilę patarimų. **„Jei jūs norite, kad jūsų klausimais būtų gerai orieniuotas kiekvienas amerikietis, jūs raskite** artimai susidraugavom, ir jų informacijos skyriaus viršininkas L. Johnson pažadėjo apie mūsų reikalus rasti vietos kanadiečių spaudoje. Gerus santykius užmezgėm su argentiniečiais skautais ir Anglijos dominijų skautais. Reikia manyti, kad tuos santykius nuolat palaikant bus galima nemaža padaryti.

Į mūsų stovyklą atsilankė ir tokių skautų, kurie 1938 metais yra stovyklavę Lietuvoje ir puikiai tebemoka giedoti Lietuvoje himną. Jie, mūsų dideliam nustebimui, atsivežė Lietuvoje gautus gintarinius skautų ženklus ir tada išleistą skautišką literatūrą, kuria mus apdovanojo, lyg gerai žinodami, kad mes tų daiktų iš Lietuvos negalėjome pasiimti.

Apskritai paėmus, reikia pasakyti, kad jei mes patys būtume išpildę visus kvietimus lankytis į kitų tautų stovyklas, tai patys niekad nebūtume galėję savo stovykloje būti ir čia sutikti kviestuosius ar atsitiktinai pas mus užklydusius.

— Ką jūs dar galėtumėt pasakyti apie stovyklavimo dienas Prancūzijoje?

— Iš būtinai paminėtinų dalykų laikau ir tai, kad mes kolektyviai dalyvavom dviejose iškilmingose pamaldose, kurias pirmą kartą laikė Westminsterio kardinolas Griffin, o antrą kartą Paryžiaus kardinolas. Pastarasis specialioj audiencijoj priėmė mūsų dvasios vadą kun. dr. Vaišnorą ir lietuviams pareiškė labai daug simpatijų.

Lankydamiesi Paryžiuje, prie Nežinomojo Kareivio kapo padėjome vainiką. Nors tą dieną pro Nežinomojo Kareivio kapą matėme žygiuojant labai daug tautų skautų, bet ten tematėme tik du vainikus ir amerikietišką vėliavėlę. Vainiką mums leido padėti vakarinių iškilmių metu, kada susirenka nemažai Paryžiaus gyventojų. Tą pačią dieną mūsų skautus priėmė gen de Lattre de Tassigny ir jam buvo įteikta pačių skautų dirbta dovana.

Baigdamas norėčiau padėkoti ponui Dr. St. Bačkiui, kuris per visą mūsų buvimą Prancūzijoje mums padėjo visokiausiuose reikaluose ir mus labai rūpestingai globojo. Jam visi skautai yra vertai dėkingi.

DP Laikraštininkų S-gos suvažiavimas

JAME DALYVAVO IR KALBĄ PASAKĖ JAV KONGRESO ATSTOVAS BESTERMAN

Kaip jau daugeliui žinoma, š. m. vasario paskutinėmis dienomis Augsburge įsteigta tarptautinė DP laikraštininkų — licencininkų ir artimųjų bendradarbių — sąjunga, kurios narių visumos suvažiavimai pagal statutą daromi kas šeši mėnesiai. Toks suvažiavimas įvyko š. m. rugsėjo 13 d. tame pat Augsburge. Jame buvo atstovaujamos visos tautybės, įsteigusios ir sudarančios minėtąją sąjungą: lietuviai, latviai, estai, ukrainiečiai, lenkai, jugoslavai ir rusai. Dalyvavo taip pat keli kalmukų DP laikraštininkų atstovai, kurie kaip tik paskutinėmis dienomis, karinės amerikiečių valdžios leidimu, pradėjo spausdinti laikraštį savo tautiečiams.

Suvažiavimą atidarė S-gos pirmininkas ir vienas uoliausių jos steigimo iniciatorių, ukrainietis Mgr. Ilnickyj. Išrinkus posėdžio prezidiumą, į suvažiavimo dalyvius prašneko svečias amerikietis — JAV Kongreso atstovas Wladislau Besterman, Fultono komiteto narys, kuris šiuo metu važinėja po Europą ir specialiai lanko tremtinių stovyklas. Jau anksčiau mūsų spaudoje buvo pranešta, kad greta Stratono įstatymo projekto JAV Kongresui yra įteiktas ir kitas panašus projektas, tai vadinamas Fultono bilius. Pagal jį turėtų būti į JAV įleistas neribotas tremtinių kiekis. Šio įstatymo projektas bus svarstomas taip pat ateinančių metų sausio mėn. Ruošiantis šį projektą efektyviai ginti, buvo sudarytas keletos kongreso atstovų komitetas, pažįstamas Fultono komiteto vardu, kuris, išnaudodamas Kongreso atostogų metą, ir atvyko Europon .čia vietoje susipažinti su tikrąja ginamųjų tremtinių būkle. Belankant tremtinių stovyklas ir bebendraujant su jais, tikimasi susirinkti svarbios ir argumentuotos medžiagos, kuri bus labai reikalinga, beginant Kongresui pateiktą svarstyti įstatymo projektą. „Jeigu europinės pagalbos reikalą laikysime problema Nr. 1, tai tremtinių problemą pagal savo svarbumą bus neabejotinai paženklinta Nr. 2", — kalbėjo amerikinis svečias suvažiavime, išdėstęs savo kelionės tikslus. Po šio Kongreso atstovų lankymosi tremtinių stovyklose, už trijų savaičių tuo pačiu tikslu atvyksiąs ir keturių senatorių komitetas, kad įstatymo projektas ir Senate būtų pakankamai svariais argumentais ginamas. — Vos išlydėjus amerikinį svečią kongr. Besterman, kuris su karinės amerikiečių valdžios atst. kpt. Care išvyko Augsburgo ir gretimųjų tremtinių stovyklų lankyti, suvažiavimas svarstė savo darbotvarkę — išklausė valdomųjų organų pranešimus, numatė būsimųjų darbų planą ir išrinko ateinančiam pusmečiui S-gos vykd. prezidiumą bei kontrolės komisiją. Šie valdomieji organai sudaryti tautybiniu principu, į pirmąjį deleguojant kiekvienai tautybei po du asmenis (iš lietuvių pusės deleguoti D. Penikas ir J. Vitėnas) ir į antrąjį po vieną (lietuvių — J. Vasaitis).

Be kitų reikalų, aptartas ir Sąjungos laikraščio „Im Ausland" leidimas. Įsipareigota šis laikraštis vispusiškai remti ir tobulinti.

Prezidiumas įgaliotas besilankančiam Fultono komitetui iki š. m. rugsėjo 18 d. įteikti raštu pageidautą informacinę medžiagą.

Tuoj po suvažiavimo įvykusiame vykd. prezidiumo posėdy S-gos pirmininku išrinktas jugoslavas Popovas, buv. pirm-kui Mgr. Ilnickyj kategoriškai atsisakius eitose pareigose toliau pasilikti -mz-

KULTŪRINIS GYVENIMAS

Apie modernųjį meną

Kiekviena nauja meno kryptis beveik visuomet būna kritikų bei visuomenės puolama ir į ją autorius žiūrima su tam tikru nepasitikėjimu. Iš meno istorijos žinome, kad visi didieji kūrėjai savo laiku buvo dideli novatoriai, atseit, modernistai. Žinoma, jų modernizmas, palyginti, buvo gana santūrus, bet ir jie, daugiau ar mažiau, buvo kritikų puolami. Bet pagaliau kritikai jiems nusilenkė. Kitaip ir būti negali: pirmiau eina menininkas-kūrėjas, o tik paskiau kritikas.

Žmogaus dvasios pasaulis ne kiekvienam lengvai duodasi „apčiuopiamas". Kas kita materinis pasaulis: automobilis patogesnis už dviratį, lėktuvas greitesnis už automobilį ir t. t. ir t. t. Čia visiems aišku. Jeigu materiniu atžvilgiu žmogus turi begalybes troškimu ir tuos troškimus technika rūpestingai tenkina, tai argi žmogaus dvasia neturi naujų troškimų? Ar jau jai amžiams turi užtekti to, kas jau prieš šimtmečius sukurta meno sryty? Jei taip būtų, tai atrodytų lyg šitaip: primityvus užkampio žmogelis negali trokšti naujų įvairesnių valgių, nes jis jų nepažįsta. Ir jeigu žmogaus sielai nereiktų naujo peno, tada visi dailininkai, rašytojai bei kompozitoriai nedelsdami turėtų padėti savo įnagius ir eiti „naudingesnio" darbo dirbti. Juk nėra reikalo šimtus kartų kopijuoti Rafaelį, Beethoveną ar Shakespeare.

Kad žmogaus troškimai į dvasios grožį yra menkesni negu į materinius patogumus, yra faktas. Žmogus šiame materijos ir technikos amžiuje užmiršo savo sielą. Ir tokiam žmogui bet koks dvasinis progresas atrodo nereikalingas ir nesuprantamas. Aišku, šis žmogaus yra siaurų dvasinių horizontų. Čia ir ateina modernusis kūrėjas. Jis paruošia naujus dvasinius „valgius" šitam žmogui. Ir jeigu ne visiems šie „valgiai" patinka, tai jau kitas reikalas. Bet tai nebūtinai kaltas modernusis kūrėjas. Gyvenime yra dalykų, ir medžiaginių ir dvasinių, prie kurių dar reikia pripratti, tik tada juos žmogus pamėgsta ir jie jam pasidaro malonūs bei naudingi. To aš nenoriu pasakyti, kad, jei kūrinys modernus, tai jau ir geras. Anaiptos. Kūrinys gali būti blogas tiek modernus, tiek ir klasiškas. Bet kas smerkia bendrai modernųjį meną, daro pagrindinę klaidą. Toks elgesys būtų lygus tam, jei kas dar mažą vaiką, nors ir su kai kuriuo defektu, norėtų pašalinti manydamas, kad iš jo jau niekuomet nieko gero nebus. O modernusis menas ir yra dar tik vaikas. Šio meno žymieji pionieriai dar tebegyvi arba tik neseniai mirę, o mes jau iš šio meno reikalaujame klasikinio meno svorio, kuris savo amžių šimtmečiais skaičiuoja. Gal būt, kad tik 10 % šių laikų moderniojo meno atstovų-kūrėjų bus „įpilietinti" į ilgesnį gyvenimą. Ir tie bus tik talentingiausieji. Taip buvo ir su klasikinio meno atstovais.

Šių laikų modernusis menas, gal būt, per toli „atsiplėšęs" nuo klasikinio meno (čia neturiu galvoj visokių jaunuoliškų „vandravojimų"), todėl iš kritikų bei visuomenės jis susilaukia aštrios kritikos. Modernistams kūrėjams prikiša, būk jie nemoka piešti ar perspektyvoj bei proporcijoj nenusimano, todėl jie pasišovė būti modernistais; arba štai šitas kompozitorius neišmoko harmonijos ar formų, tai prisidengė modernizmu. Kaip vaikiškai juokinga! Žmogus sugeba išmokti didelius dalykus, tai gal išmokti ir šituos. Tikiu, kad kiekvienas modernus dailininkas ar kompozitorius tuos dalykus moka. Bet jei kurie ir silpniau juos mokėtų, tai, matyt, kad jie randa juos mažiau reikšmingus. Vadinasi, jie daugiau dėmesio kreipia į „kažką" kitą. O tai jau yra ieškojimas, progresas. Be šių dalykų menas nebūtų menu.

Taip pat modernistams prikiša, kad jų kūryba moksliška, be širdies. Nejaugi modernus kūrėjas turi būti tuščiagalvis? O ir su širdimi visaip būna. Vienam klausytojui ir žiūrovui tas ar kitas kūrinys atrodo lyg puikus šampanas, kitam ir net po trumpo laiko — lyg nugaravęs limonadas.

Sakoma, kad grožis yra amžinas. Taip. Bet grožis grožiui nelygus. Yra, pvz., universalaus grožio žmonių, kurie daugumui yra gražūs. O yra kažkokio, sakyčiau, kraštutinio, pikantiško grožio žmonių, ir šitie jau tik nedaugeliui bus gražūs. Tas pats ir su meno kūriniais: atitinkamas kūrinys labiau žavės tą žmogų, kuriam žmogaus kompleksas bus daugiau pasiruošęs. Čia ir kritikas turi žinoti, kad ne visi kūriniai blogi, kurie jam nepatinka.

Modernusis menas yra tas pats Didysis menas, tik apvilktas naujais drabužiais. Tiesa, yra kūrėjų, kurie susižavėję naujas drabužiais, atseit, naujom išraiškos priemonėm, pamiršo patį meną. Toki kūrėjai kuria tik dėl mados ir jie anksčiau ar vėliau „atsivers". Taigi, netikslu daryti bet kokias išvadas moderniojo meno adresu iš kiekvieno kūrėjo. Čia taip pat tinka posakis: daug pašauktų, maža išrinktų.

Taip pat nėra ko stebėtis, jei moderninis menas mažai turi šalininkų. Menas, aplamai paėmus, turi didelę praeitį, ir todėl beveik visose šių laikų dailės ar muzikos mokyklose, bent 90 % laiko skiriama klasikinio meno studijom, o tik likusis laikas skiriamas moderniajam menui pažinti. Bet kol kas kitaip ir negali būti — dar nemaža dalimi šis menas yra ieškojimo stadijoj. Dar jo kūrybos elementai tik iš dalies sudisciplinuoti. Tai tas viskas liečia modernųjį kūrėją. O kokias meno žinias gauna šių laikų plačioji žmonijos masė? — Turtingi miestiečiai, tai dar pusė bėdos. Bet ir jų dvasios skonis dažnai yra konservatyviškas, tradicinis. O ką bekalbėti apie likusią žmoniją. Bet kūrėjai nelaukia. Jie ieško. Ir štai atėjo modernusis menas su savo nauju koloritu, su prieš tai negirdėtais sąskambiais. Jūs klausiat, kodėl jis atėjo? — Jis atėjo todėl, kad kai kam jau pradėjo nusibosti šimtus metų žiūrėti į Rafaelį, Leonardą da Vinči; taip pat kai kam jau pradėjo atsibosti šimtus metų klausyti Palestriną ar Bachą. Kai kam jų kūryba pasidarė per daug permatoma, per blanki. Tai štai kodėl atėjo modernusis menas. Ir kiek bebūtų „atsivertėlių" į klasikinį meną ir koki dideli jie bebūtų — modernusis menas atėjo ir pasiliks pas mus. Bet jūs visi, kurie jo nemėgstate, nenusiminkit: klasikinis menas dar neskuba Jus apleisti.

Jul. Gaidelis

Paskutinis pasimatymas su R. Amundsen

Veik 20 metų praėjo nuo tos dienos, kai žuvo Roald Amundsen, bemėgindamas išgelbėti Nobile ekspediciją. Ilgą laiką buvo manoma, ypatingai ašigalių tyrinėtojo tėvynėj, Norvegijoj, kad jis, gal būt, dar gyvenąs kuriam nors neprieinamam artikos kampe, kol Lathano lėktuvo liekanų suradimas galutinai sugriovė šį gražų sapną.

Pačiam savo gyvenimo vidury paaukojo Amundsen savo gyvybę: žmogus, kuris dar jaunas būdamas išgarsėjo, kai jis pietvakarių pasažą nugalė, kai pirmutinis iš mirtingųjų pasiekia pietų ašigalį, gi dar vėliau, sunkiose ir pavojingose kelionėse bei skridimuose, pasiekia didžių laimėjimų moderniojo poliarinių tyrinėjimų srity. Dar gan jaunas būdamas atsiskyrė jis nuo mūsų. Dar šiandien matau aš jį tokį, koks jis buvo mūsų paskutinio pasimatymo metu.

Buvo labai graži norvegiškos vasaros diena. Prie Bundeljordo, prie Oslo fjordų išbėgų, turėjo jis savo namą; dažniausiai jo būta labai toli nuo šios vietovės. Savo ekspedicijomis Amundsen nepraturtėjo. Priešingai. Ilgametei Mand ekspedicijai nepavykus ir pirmajam poliariniam skridimui su Ellsworth finansiškai sugniužus, jo visas turtas pateko po antstolio plaktuku. Netgi jo graži vila Svartokop tapo jam atimta, tačiau vienas pasiturįs draugas padovanojo vėliau jam ją atgal, kai jis sugrįžo iš „Norge" skridimo, nuvedusio jį ligi patiės pietų ašigalio poliaus. Tačiau aš aiškiai matau šį vaizdą: audrų užgrūdintas jūrininkas, kuris, stipriu rankų paspaudimu su manim pasisveikinęs, sėdi dabar paraitotomis rankovėmis pavėsingoj savo medinės vilos verandoj. Niekas nebūtų Roald Amundsen sukeitęs su kuo kitu. Toks ypatingų bruožų su didžiule nosim profilis antrą kartą tikriausiai nerastinas: tai viengungio ir atsiskyrėlio tipas; žmogus, kuris šeimos židiny negali ir nenori gyventi.

Priešais mus banguoja fjordas, banguoja jūra, be kurios Amundsen negali gyventi. Jis nekalbus, tik pamažu įsitraukia į pokalbį. Paprastais, neišmargintais sakiniais atsako jis į mano klausimą, kiek jis prisimena apie tą 1911 metų dieną, tapusią istorine dieną, kurią jis atrado pietų ašigalio polių.

„Man buvo žinoma apie konkurenciją, kuri taipgi į pietų ašigalį ruošėsi. Aš laikiau esant reikalinga kol kas apie šiaurės ašigalį kalbėti; tiktai po keletos plaukimo dienų šiaurės kryptimi, pakeičiau aš kursą pietų ašigalio link. Daugelį tūkstančių mylių nuo Norvegijos pasiekėm mes antarkčio ledus. Čia įtaisėme savo vyriausią būstinę, iš kurios aš, 4 palydovų ir 52 šunų lydimas, pasukau pietų poliaus kryptimi.

Termometras krito ligi 60° laipsnių. Ligi 5.000 metrų aukščio turėjom mes karstytis, norėdami nugalėti ypač vieną glečerį, kurį mes pavadinom „velnio šokio sale". Po to, kai buvo padaryta 1.500 km kelio, sužinojom mes, jog nebetrukus pasieksime. Sekančią dieną, instrumentams rodant, kad mes esame visai arti poliaus, nebuvom visiškai teatrališkai nusiteikę. Nė žodžio nepratarę, paspaudėm mes 5 vyrai viens kitam rankas; mums atrodė visiškai netinkama šioje vietoje rišti prakalbas. Kai mes ant ilgo stiebo kėlėm Norvegijos vėliavą ir aš šią žemę, kurios anksčiau nė vienas žmogus nebuvo pasiekęs, pakrikštijau „karaliaus Haakono žeme", jautėm, jog tai būta iškilmingo akimirksnio".

Tik vienam mėnesiui praslinkus, atvyko Robert Scott su savo palydovais prie tos pačios vietos; jis rado pageltusią Amundsen palapinę ir Norvegijos vėliavą. Gal būt, šis nusivylimas kaip ir didžiuliai kelionės vargai pribaigia jo jėgas. Nė vienas šių drąsių anglų negrįžo atgal: kęletą km nuo sekančio maisto punkto randa jų lavonus.

Roald Amundsen, įrašės savo vėliavon „niekad atgalios!", šis šiurkštus jūrininkas ir viengungis, mokėdavo tapti sentementaliu. Išgirdęs apie Scott ekspedicijos likimą, jis susijaudina, o jo kieto žvilgsnio akys sudrėksta.

Niekas nežino, kur šis didis tyrinėtojas, įvykdęs senam stiliui paskutiniąsias pietų ir šiaurės ašigalių ekspedicijas arba, tikriau sakant, pramynęs kelius naujiems tyrinėjimų būdams, surado savo mirtį. Tačiau 16-tą liepos, jo 75-tą gimimo dieną, buvo Amundsen ne vien tik Norvegijoj, bet ir kituose pasaulio kraštuose minimas.

Karl Henrik Reiher,
Stockholm

Atsisveikina Vincė Jonuškaitė

Š. m. rugsėjo 11 d. Dillingene lietuvių stovyklos salėje įvyko Vincės Jonuškaitės dainų koncertas. Kaip teko patirti, tai buvo bene paskutinis solistės koncertas tremtiniams Vokietijoj, prieš jai išvykstant pas gimines į JAV. Džiaugiamės, kad šiam koncertui solistė kaip tik pasirinko Dillingeną, kuriame ir pernai turėjome progos ją girdėti. Šį kartą didžiulė stovyklos salė, pilna klausytojų liudijo apie didelį susidomėjimą koncertu.

Pirmoje programos dalyje buvo atliekamos lietuvių liaudies dainos bei originalūs lietuv. kompozitorių kūriniai. Koncerto pradžiai buvo nuotakingai padainuotos trys harmonizuotos liaud. dainos. Po to sekė dvi puikios, nors rečiau girdimos Vl. Jakubėno dainos: „Liūdnas ellėraštis" ir „Mėlyni varpeliai". Didelį pasisekimą turėjo K. V. Banaičio „Aš per naktį" ir „Savo skambančia daina". J. Gruodžio „Visur tyla" ir „Burtai" pirmoji programos dalis buvo baigta.

Antroje koncerto dalyje išgirdome įvairius pasaul. kompozitorių kūrinius. Čia solistei teko nelengvas uždavinys atliekant taip skirtingų laikotarpių bei stilių kūrinius. Nuo Monteverdi operos, nuo prancūziškos XVIII a. pastoralės, iki impresonisto Cl. Debussy, koncertantė turėjo progos ir įrodė savo sugebėjimą įsigilinti į kiekvieno stiliaus kūrinį. Kai kurios dainos buvo padainuotos originalo kalboje.

Apdovanota gėlėmis ir nuoširdžiomis klausytojų katutėmis solistė buvo priversta padainuoti dar dvi arijas virš programos, būtent: G. Bizet ariją iš operos „Carmen" ir Rimsky — Korsakovo indų dainą iš operos „Sadko".

Vincę Jonuškaitę jau daugelis yra girdėję Lietuvoje operoje arba dainų koncerte arba bent per radiją. Spaudoje taip pat ji buvo tinkamai įvertinta kaip pirmaeilė operos solistė bei rečitalistė.

Džiaugiamės, kad solistės balsinė medžiaga nė kiek nesilpnėja, o tuo tarpu atlikimo užbaigtumo atžvilgiu ji yra pasiekusi pačių viršūnių. Čia pažymėtinas ypač puikus jos vokalinis legato (atskirų tonų bei frazių jungimas), kuris, sudarant vientisą, be „skylių", muzikinę liniją, reikalauja iš solistės ypač jautraus dinaminio tonų apvaldymo, nežiūrint ar toji linija bus kylančio (crescendo) ar krintančio (decresc.) charakterio. Retas mūsų dainininkų gali tuo didžiuotis, o vienok tai yra būtinas dainos cantilenos pagrindas: iš to sprendžiama apie interpretoriaus muzikinę kultūrą ir muzikalumą.

Solistei gerai akompanavo pianistas Dr. Franz Hallasch.

Šia proga palinkėsime mielajai koncertantei ir toliau nenuilstamai tarnauti aukštajam menui.

M.

Naujos knygos ir leidiniai

23 SVETIMIEJI. Nobelio premijos laureatų, akademikų, garsiųjų rašytojų novelės, apysakos, ramonų ištraukos. Redagavo Vytautas K. Prutenis. Išleido „Venta" 1947 — 400-siais lietuviškosios knygos jubiliejiniais metais. Viršelį piešė dal. P. K. Tiražas 2.500 egz., 264 psl., Kaina 8.- RM.

ŠVENTOJI ISTORIJA. Naujasis Įstatymas. Šv. Sosto Delegatūros leidinys Nr. 5. Tiražas 4000 egz., 96 psl., kaina: kietais viršeliais 12.- RM., minkštais — 8.- RM.

Maldeikis-Maceina, LYČIŲ PROBLEMA. Šv. Sosto Delegatūros leidinys Nr. 3. Tiražas 2000 egz., 32 psl. kaina 2.50 RM.

Vytautas Tarvainis, GYVENIMAS LAŠA. Eilės. Rankraščio teisėmis išleista 50 egz. Seligenstadte prie Wuerzburgo 1947 m. Spausdinta rotatoriumi.

SKAUTYBĖ MERGAITĖMS. Pagal lordą R. Baden - Powellį ir kitus autorius paruošė paskautininkė Saulaitienė. III dalis: Vyresniosioms Skautėms. Antroji laida, Augsburg, 1946 m.

SKAUTIJA Nr. 1, LSS vadų ir vadovių laikraštis. Redaguoja Antanas Saulaitis. 1947 m. birželio mėn. Spausdintas rotatorium. 52 psl.

SAMBŪRIS. Innsbruck, 1947 m. gegužis. Rotatorium spausdintas Austrijoj gyvenančių studentų 38 psl. leidinys.

GAIRĖS Nr. 2 Leidinys Skautams Vyčiams. 1947 m. birželis - liepa. 28 psl. Redaguoja Skautų vyčių redakcinė kolegija: psktn. R. N. Vidugiris, vyr. skltn. Algis Dormantas, psktn. Jonas Akšys. Leidžia Wuerzburgo 95-ji Skautų Vyčių Draugovė.

PRAGIEDRULIAI Nr. 10 1947 m. liepos mėn. Leidžia Lietuvių Draugija Švedijoje. Redaguoja Redakcinė Kolegija. Spausdinta rotatorium, 46 p.

LIETUVIŲ BALSAS. Italijos lietuvių laikraštis. 1947 m. balandžio — gegužės — birželio mėn. Roma, III m., Nr. 4 (19).

AIDAI. Mėnesinis kulturos žurnalas. 1947 m. rugpiūčio mėnuo Nr. 5, 48 psl. kaina 6.- RM.

NAUJASIS GYVENIMAS. Religinis kultūros laikraštis. Tretieji metai Nr. 4 (25) 1947 m. rugpiūčio 30 d. Redaguoja V. Bagdonavičius. Leidžia L. Kat. Kunigų S-ga. Adresas: Muenchen 27, Lamontstr. 21.

Komunizmas — pikto religija

Tokia antrašte Amerikoje išėjo „Darbininko" redaktoriaus žurnalisto Kazio Čibiro parašyta knyga, plačiai nušviečianti komunizmą ir jo tikslus, būdus įsiviešpatauti revoliucijai ir išnaikinti krikščionybę. Įžanginiam žody pasisakoma, kad šis klausimas pasidaręs tiek aktualus, siaučiant apgaulingai propagandai, kuriai dalis nepažindami patiki, ypač Amerikoje, kad būtinas reikalas verčia komunizmo klausimą giliau pagvildenti. Pradžioje autorius iškelia pačių bolševikų vadų: Markso, Engelso, Bebelio, Kautskio, Lenino, Trockio ir kitų mintis apie religiją, kur išvadoje, kaip komunizmo elementorius A B C, skelbia: „Bolševikų uždavinys ne reformuoti religijas, bet jas visas išgriauti". Leninas yra pasakęs: „Mūsų programa būtinai apima ateizmo (bedievybės) propagandos skleidimą". Cituojamos laikraščio „Pravdos", Jaroslavskio knygos „Antireliginis frontas" ištraukos. Toliau ir nurodomi būdai, kaip komunizmas kovoja prieš krikščionybę, net Lietuvoj nuveikti darbai, ir duodama raudonojoj armijoj paskleista ir platinama instrukcija, pavadinta „Dešimts bedievio įsakymų". Autorius mini, kad kominternas, kurio centras yra Maskva, neseniai išsiuntinėjo visų pasaulio kraštų komunistams knygelę su nurodymais, kaip kovoti prieš krikščionybę. Amerikos kongresui tą knygą įteikė kongreso atstovas Mason.

Kiek plačiau autorius apsistoja prie lietuvių, kuriuos itin, kaip katalikišką kraštą, nori visai sunaikinti. Net 1919 m. bolševikų komisaras Joffe pasakė, kad „Lietuvių negalėjome įveikti todėl, kad jie per daug įsikibę į kryžių". Atskirame skyriuje kalbama ir apie demokratiją, kad norima ir ją sunaikinti. Buvęs bolševikų vadas Luis Buden tvirtina, jog Amerikai smūgį ruošia sovietų kariuomenė. Atstovas Mundt rūmams informavo, kad JAV yra 3.696 rusų agentai, kurie viską ir visur stebi, atlikdami smulkiausią špionažą. Net pernai JAV kariškai lavino 15.000 savo partijos narių, o New York veikia kelios komunistų kadrų paruošimo mokyklos, kurioms vadovauja Abraham Markoff. Pvz., Jefferson School užima devynių aukštų rūmus ir kasmet paruošia apie 4.000 jaunų kovojančių komunistų. Autorius kitaip nepavadina komunizmo, kaip antikristiniu žvėriu. Tam plačiai duoda ir įvairių citatų, ištraukų, net iš Šventojo Rašto ir šiaip pasinaudodamas įvairiais žymiųjų asmenų veikalais. Ir mūsų amžinos atminties A. Jakštas savo knygoje „Pikto problema" yra pasakęs: „bolševizmas — tai nuodingiausios Markso išrastos dujos..., jų fabrikas Maskva".

Atskira dalim, pavadinta „Laikas išeiti į frontą", iškelia religinės misijos reikalingumą mūsų laikų pasauliečiams.

Autorius visa paremia sausais faktais, pasinauduota plačia literatūra, periodika ir paties išgyvenimais. Pažįstame jį iš nuveiktų darbų dar Lietuvoje, Pietų Amerikoje, ypač pastarojoj, išleidus kelias knygas apie komunizmą ir kt.

Recenzuojama knyga „Komunizmas — antikristo religija", išleista kun. P. M. Juro, 64 psl., Bostone, spausdinta „Darbininko" spaustuvėj. Viršelis spalvotas, stilingas, pieštas dail. J. Subačiaus. Kalba graži, lengva ir švarus išleidimas. Pradžioj ėjo kaip paskaita, vėliau — papildyta ir išleista atskirai. Aprobuota Bostono arkivyskupo Richards J. Cushing. Gražus ir vertingas žurn. K. Čibiro padarytas darbas kovoje su komunizmu. Linkim daugiau toj srity literatūros. Dar daug prie šios akcijos prisidėjo žurnalistai kun. dr. J. Prunskis ir kun. K. Barauskas.

J. Zanavykas

„Hollywoodas kviečia". — Maždaug tūkstantis penki šimtai fotografijų sudaro amerikiečių filmų nuomojimo bendrovės nuo liepos 28 d. iki rugsėjo 30 d. Bristol-Club suruoštą parodą „Hollywoodas kviečia". Fotografijos pavaizduoja aštuonių Hollywoodo filmų bendrovių, susijungusių į „Filmų Eksporto Bendrovę", darbą. Ši bendrovė, turinti savo atstovybes trylikoje amerikinių valstybių, ateinančiomis savaitėmis įsigyja teisę savo filmus demonstruoti ir Vokietijoje. (Dena).

Pasaulyje trūksta moralinių pradų

(Pradžia 1 pusl.)

Toji sutartis yra **didelis ir moralinis JAV laimėjimas.** Joje vyrauja principiniai pradai, dėsniai, nes daugelis praktiškų klausimų, pvz., karinių pajėgų naudojimas liko neaptartas. Ji sudaryta pagal JTO chartos § 51, kuriame numatytas srities saugumo patikrinimas. Galimas dalykas, kad priekaištai šiai sutarčiai, išplečiančiai JTO chartą, turi pagrindą. Amerikos kontinentas atitrūko formalumų, bet bando gelbėti JTO sveikus likučius ir pasaulio taiką, nūnai išgyvenančią didžiulę suirutę. Pagaliau sunku būtų tvirtinti, kad šiandieną pasauliui daugiau rūpėtų taika, apie kurią tiek daug kalbama, kaip savas saugumas, kuriam sukurti rikiuojamos milžiniškos pajėgos.

Prez. H. Truman Petropolio konferencijos uždarymo kalboje nurodo: „Santarvininkai nesutaria pagrindiniais klausimais taikai sudaryti. Išdavoje mes turime užtęsti karinę okupaciją priešo šalyse. Visoje Europoje ūkiškas atkutimas visai nepastebimas. Padėtis Europoje neleidžia pasauliui įeiti į normalias ūkiškas vėžes. Paryžiuje 16 valstybių ieško būdų Europai atstatyti. JAV tą žygį ir gerą valią vertina labai palankiai ir visomis išgalėmis parems". Baigdamas nurodo, kad JAV prisidės dideliais ištekliais Marshallio planui įgyvendinti, bus ištikimos JTO chartai, laikys milžinišką kariuomenę taikai išlaikyti, o vakarų pasaulyje esamoms problemoms išspręsti dės didžiausias pastangas.

Kaip suprasti šią kalbą?

Kodėl viso centre yra Europa?

Europa yra žodiniu ne vien kultūros, bet ir politinių painiavų. Jų neišsprendus negalima kalbėti apie pusiausvyrą kitur. Joje ryškiausiai susiduria dvi galybės, turinčios priešingus tikslus.

Europos neparėmus, badas, politinė suirutė ir kitos negerovės ją nustums į Rytų glėbį. Todėl JAV priverstos remti pažeistą kontinentą, kuris gyvai susijęs su kitais žemynais.

Kaip šis kontinentas bus remiamas?

Ikšiolinė patirtis rodo, kad JAV rėmė jį ūkiškai. Tolimesnė parama sudaro daug kliūčių. Vienur politiniai klausimai neišspręsti, kitur svetimos įtakos neleidžia planų įgyvendinti. JAV ūkiškas pajėgumas taipgi ribotas. Europa reikalinga 29 milijardų dolerių iki 1950 m. o nežinia, ar JAV kongresas pritars 20 mrd. dolerių paskolai, kuri turi būti reali.

Militarinė parama yra neginčyjamas faktas. Sudarymas užtvaros prieš bolševizmo bangą — dienos uždavinys. H. Trumano žodžiai: „sunaikinti viešpatavimą galybės, kuri siekia vis labiau įsigalėti", nors be adresato, bet žinia kam taikomi. Jis kalba apie pokarinį „nusivylimo kartėlį". Tai liečia ir Europą, kuri sukiltų ir pražystų revoliucijomis, jei ne kardai, kuriais parėmstyta europinė pusiausvyra. Nuolatinei pasaulinei pusiausvyrai sukurti spartinamas apginklavimas ir vakaruose siekia vienos karinės vadovybės. Visa tai daroma ginklų standartizacijos vardu. Sentimentai, kurie gėlių puokštės formoje skiriami Europai, turi gilias šaknis.

Pirmiausia reikia išlaisvinti tautas ir pavergtą žmogų.

Milijoną DP būtina grąžinti į laisvas tėvynes. Tie kuklūs asmenys išreiškia didžiausią tragizmą tarptautinėje politikoje, paremtoje vien jėga. Mūsų balsas, šaukiąs teisingumo, bus suprastas, kai ateis laikas. Dideli ir maži veiksniai siejami raudonų siūlų. Mes ir eilė milijonų kitų benamių laukiame laimingos minutės. Dėl jos nevalia abejoti ir varge susvyruoti. Didieji tars žodį, kuris virs kūnu. Jie tars jį ne mums, bet sau išgelbėti.

Šis klausimas dažnai eilinio tremtinio keliamas. Į jį nevienodai atsako ir JAV strategai — gen. Eisenhower ir gen. Mac Arthur.

Pirmasis yra strategijos konservatorius. Jis prileidžia, kad įvykus konfliktui tarp JAV ir sovietų, karo operacijų lauku bus Europa. Naujieji ginklai turės didelį svorį ir veiklos apimtį, bet galutinai pėstininkas vainikuos laimėjimą. Jo manymu, JAV privalo įsivesti karinę prievolę, Atlanto vandenyne turėti svarbius atsparos taškus, o Vokietijoje laikyti didelę kariuomenę. Iš šių samprotavimų išplaukia veiksminga parama Europai ir skubus G. Marshallio plano įgyvendinimas.

Gen. Mac Arthur nurodo, kad **Europoje sovietai turi perdaug kariuomenės, o jų propagandinė įtaka giliai įleidusi šaknis. Nuo Napoleono žygio įvykę karai įrodą, jog vien iš Europos Rusija nenugalima.** Todėl sovietų antpuolis turįs būti daromas iš Azijos. Tuo tikslu Azijos tautų nacionalizmą reikią ugdyti ir remti. Japonija, Kinija turinčios būti dėmesio centre. Indija būtina apsaugoti nuo bolševizmo įtakos. Prieš rusų mases turi stoti masės aziatų. Karo metu su Sovietais JAV strategijos baze būsiąs Ramusis vandenynas. Tam tikslui esąs būtinas nepaprastai galingas laivynas (kurį jau turi).

Šie planai gal ne tiek įdomūs originalumu, bet pačiu jų iškėlimu. Jų įgyvendinimas pareina nuo kai kurių sąlygų: vyriausybės pritarimo ir autorių paskyrimo į vyriausią karinę vadovybę. Ar tuo atveju būtų pasirenkama viena iš dviejų ir neieškomas abiejų sintezė?

Ne šie planai turėtų būti **dėmesio centre**, bet **milžiniškas karinis pasiruošimas**, daromas numanomam tikslui. Abi galybės rikiuoja idėjinius ir karinius ginklus. Rytai skelbia suklastotą lygybę, vedančią į chaosą ir vergiją, o Vakarai — laisvo žmogaus ir laisvų tautų apsisprendimą. Pirmieji ištikimi baisiajam materializmui, kuris žmogų paverčia kažkuriuo nelemtu žaismu, pastarieji šliejasi prie krikščionybės, praeityje išugdžiusios Europos kultūrą. Proto ir aistrų žaismas ir sukasi apie šios kultūros išgelbėjimą ar jos pasmerkimą pražūčiai. Žaismas milžiniškas. Nuo jo pareis gal šimto milijonų gyvybė. Ikšiolinis bandymas įrodė, kad tojį nelemtis nelšvengiama, kaip žmogaus mirtis. Stovime prieš alternatyvą ir stebime laikrodžio rodyklę ir laukiame, kad išmuš skirta valanda, o didžiulė mašina pradės judėti. Ji vėl naikins, siaus ir griaus moralinius pradus, apie kuriuos nūnai taip daug kalbama. **Ged. Galvanauskas**

Per žydus užmiršti tūkstančiai kitų DP

Daily Mail redaktoriui laiške štai ką rašo vienas DP iš Mattenbergo stovyklos Vokietijoje:

„Pone, visame pasaulyje laikraščiai rašo pranešimus apie žydų išlaipinime Hamburge. Gali pamanyti tūlas, jog tėra tik jie vieni DP Vokietijoje ir tik vienintėliai Hitlerio koncentracijos stovyklų aukos.

Didelės sumos išleistos žydų propagandai, kai kiti DP užmiršti. Laikas priminti Jūsų skaitytojams apie tikruosius dalykus.

Milijonai nežydų ir žydų buvo naikinami Hitlerio Vokietijoje. Dabar žydų DP Vokietijos stovyklose yra apie 250.000, kurių dauguma yra atvykę iš Rusijos ar jos satelitinių kraštų po karo. Kiti DP Vokietijoje, jų priskaitoma arti milijono, yra nacių stovyklų likučiai.

Žydai geriau maitinami ir geriau patalpinami negu kiti DP Vokietijoje ir jų yra geriausios stovyklos. Nežydai DP atlieka daugiau darbų už žydus. Prie JAV kariuomenės vyr. būstinės Frankfurte yra specialus patarėjas žydų DP reikalams, bet nėra jokio patarėjo kitiems DP.

Prie Muencheno yra DP stovykla, vad. Bad Aibling PC IRO Team 1069 (anksčiau UNRRA Team 1069), kurią pastatė JAV kariuomenė vokiečių belaisviams. Kai vokiečiai praėjusiais metais iš jos išsikraustė, ją tuojau užėmė DP žydai. Jie nusiskundė, jog ji esanti nepakankamai gera jiems, ir buvo perkelti į kitą. Bet nežydai DP, kurie buvo čia apgyvendinti ir kurie taip pat skundėsi, pasiliko ir dabar.

Nieks negirdi nežydų DP šauksmo. Pasirašo Yours, etc. Radmilo Pericles, DP Camp Mattenberg, US Zone, Germany."

Įvairios žinios

● **Reguliari Graikų kariuomenė pradėjo puolimą Parnaso kalnuose. Nemaža partizanų patekę į nelaisvę. Paimta daug maisto atsargų ir viena ligoninė. (AP).**

● **Sen. Togliatti, Italijos komunistų vadas, pareiškė, jog jis turįs 30.000 ginkluotų, kovai pasiruošusių partizanų. JAV aukšti pareigūnai mano, kad Italijos komunistai, veikdami Maskvos direktyvomis, pradėjo kovą dėl valdžios. Dabartinis ž. ū. ir pramonės darbininkų streikas yra mėginimas nuversti legaliai, o jei reikės — ir nelegaliai de Gasperi vyriausybę. Washingtone manoma, jog komunistai norį išnaudoti blogą ekonominę būklę savo tikslams. (AP)**

● **Į Nobelio taikos premijos laureatus yra įtrauktas ir Popiežius Pijus XII. Be jo, numatyta dar Dr. E. Benešas, Čekijos prezidentas, Mahatma Gandhi, Maisto ir žemės ūkio organizacijos direktorius Sir John Boyd Orr, Herbert Lehman. Be to, kalbama dar apie p. Rooseveltienę ir Aleksandrą Kollantay, buv. sovietų ambasadorę Švedijoje.**

● **Prancūzų okupacinės zonos karinis gubernatorius gen. Perre Koenig, kaip praneša HTB, ketina persikelti arčiau Frankfurto, ant Reino upės salos. Manoma, kad tai bus daroma dėl glaudesnio bendradarbiavimo tarp trijų zonų, ypač jei nepasiseks Londono konferencijoje užs. reik. ministerių Tarybai susitarti.**

● **Ir žemutiniame Kaukaze rusai koncentruoja savo kariuomenę, praneša AP.**

● **Danijos laivynas išvyko į Baltiją pratybų atlikti.**

● **Londone įvyko Anglijos-Prancūzijos tarpusavio pagalbos pakto ratifikavimo ceremonijos. Paktas buvo pasirašytas kovo mėn. Dunkerque ir galios 50 metų. Sutarties tikslas — sudaryti sąjungą prieš galimą Vokietijos agresiją. Jis taip pat numato vystyti ekonominius abiejų kraštų saitus. (Reuter)**

● **JAValstybės yra pasiūlusios, kad JTautos paskelbtų, jog atominiai ginklai, radijo-aktyvinės medžiagos ir visi cheminiai bei biologiniai ginklai yra masinio naikinimo ginklai. (AP)**

● **Daily Mail. spec. korespondentas praneša, kad įtempimas tarp Sovietų Sąjungos ir Irano didėjąs. Irano vyriausybė pasiuntusi 3 batalijonus mechanizuotų dalinių į šiaurinį Irano pasienį, nes JAValstybės pažadėjusios paremti Irano reikalus ginant.**

● **Belgija iš naujo nori su Anglo-Amerikos karinėmis vadovybėmis Vokietijoje persvarstyti DP problemą. Iki šiol ji yra gavusi jau 14.500 vyrų anglims kasti. (AP)**

● **Reuteris praneša, kad paskutiniu metu JAV tapusios Sovietų puolimo taikiniu Nr. 1, o Britanija Nr. 2.**

● **Dėl Austrijos taikos sutarties sudarymo įvyko naujas nesutarimas tarp Sovietų ir kitų trijų Didžiųjų, nes atstovas atsisakė paaiškinti vokiečių firmų pelno, kuris pagal Potsdamo nutarimą turi būti užskaitomas reparacijų sąskaiton. JAV atstovas p. Ginsberg pareiškė, jog šis Rusų reikalavimas esąs „tuščias čekis Austrijos ūkyje".**

● **Egipte prasidėjo neramumų banga, nukreipta prieš britus ir Saugūmo Tarybą, kuri nesusitarė dėl Egipto problemos. Port Saide Suezo kanalo autoriaus paminklas buvo nugriautas. Aleksandrijoje vyksta susidūrimai. Akmenimis apmėtyta britų klubas, mokykla ir britų įstaiga.**

● **Britai ir amerikiečiai atsitraukė iš Pola sričių ir nuo Morgano linijos, užleisdami tą sritį Jugoslavijos daliniams.**

● **Rusijos okupacinės įstaigos Austrijoje parduoda mašinas Jugoslavijai. Vienas netoli Vienos fabrikas buvo išmontuotas ir nugabentas į Jugoslaviją. (AP)**

● **AP pranešimu iš Maskvos, „Izvestija" rašanti, jog JAV yra nusprendusios ginklu padėti Graikijai. Laikraštis taip pat patvirtinąs, kad turkai mėgina stumti Graikiją į teritorinę koncesiją vieton karinės sąjungos. (DM)**

● **Albanijoje pradedama vad. sukilėlių byla kurioje įtraukta 24 „fašistiniai nusikaltėliai. Jie turėję ryšių su Amerikos ir Anglijos agentais.**

● **Europos parlamentarai Šveicarijoje svarstė Europos Federacijos planą. Daugiau negu 150 delegatų yra atvykę iš 9 kraštų į trijų dienų konferenciją, kurią sukvietė Europos parlamentarų sąjunga, įsteigta grafo Richard Condenhove-Kalergi.**

● **50.000 lenkų išvyks į Lenkiją iš Britanijos, praneša Lenkijos vyriausybė Varšuvoje. (AP)**

● **50.000 - 70.000 partizanų kaunasi su Tito kariuomene kalnuose, praneša atvykę keleiviai iš Belgrado. (DM)**

● **Kinijos užsienių reikalų įstaiga paskelbė, jog esą įteiktas naujas protestas Sovietų ambasadai dėl „nelegalių operacijų" Sovietų laivo „Ilyjičo", kuris 27 keleivius išvežė iš Dairen uosto į Šanchajų. Sovietų laivas pažeidęs uosto nuostatus. (UP).**

● **Iš Jugoslavijos ateiną žinių, kad prieš Titą smarkiai veikia partizanai, kurie save vadina „kryželiais". Jie minuoja kelius, sprogdina tiltus. (AP).**

● **Graikams esą pasidavę 6 Bulgarijos agrarų partijos nariai, kurių tarpe yra vienas ir parlamento narys.**

● **Gromyko atmetė visus iki šiol pasiūlytus planus atominei energijai kontroliuoti kaip Sov. S-gai nepriimtinus. Tad beveik metų vargas juos besvarstant nuėjo niekais. -E-**

● **BBC pranešimu, Australijos emigracijos ministeris atvykęs į Berlyną pareiškęs, jog Australija Berlyne įsteigsianti imigracijos įstaigą.**

Jugoslavijoje veikia partizanai

Manch. Guard. N. spec. korespondentas praneša, kad esą kursuojančios žinios, jog Jugoslavijoje veikią partizanai prieš Titą. Šie partizanai, kurių priskaitoma iki 20.000, turį ryšį su atitinkamu pagrindiniu veikimu Austrijoje, Vokietijoje ir Italijoje. Jie vykdą sabotažus. Jiems vadovauja gen. Michailovičiaus karininkai — pulk. Paloševic ir Pavlovic.

Kita grupė Kroatijoje susidedanti iš 50.000 partizanų. Prie jų prisideda kai kurios Ustaši grupės.

Partizanus iš dalies remią gyventojai ir net esą simpatizuojanti Jugoslivijos kariuomenė. Jie labiau veikią tose srityse, kur karo metų buvę silpni Tito partizanai.

Susitarimas dėl jugoslavų DP

Britai ir jugoslavai pasirašė susitarimą dėl jugoslavų DP, esančių britų zonose Vokietijoje ir Austrijoje. Jugoslavų DP būsią patikrinti, ir tie, kurie įsakmiai pasisakys norį grįžti, bus repatrijuojami. Jugoslavų vyriausybė per du mėnesius gali pareikalauti išduoti jai karo nusikaltėlius, bet išduodami tebus tie, kuriuos britų teisininkai patikrinę ras esant rimtai įtariamus. — Austrijoj esą ir namo negrįšią jugoslavų DP po patikrinimo bus pergabenti į britiškąją Vokietijos zona. -E-

Palestinos sprendimas per 2-jis metus

DVI NEPRIKLAUSOMOS VALSTYBĖS. — 150.000 ŽYDŲ Į PALESTINĄ

Jungtinių Tautų sudarytasis specialus 11 narių komitetas, ilgai nagrinėjęs Palestinos klausimą, balsų dauguma padarė tokį pasiūlymą, būtent:

1) Palestiną padalyti į dvi nepriklausomas žydų ir arabų valstybes; tatai turėtų pradėti veikti nuo 1949 m. rugsėjo 1 d., su sąlyga, kad būtų pasirašyta ekonominė unija.

Šventosios žemės dalybos. JTautų sudarytosios komisijos pasiūlymu, Palestina padaloma į dvi valstybes — žydų ir arabų. Dviejose vietose (A ir B) valstybių sienos perkertamos siauromis neutraliomis juostomis. Jeruzalės miestas paliekamos JTautų mandatu.

2) Ši komisija rekomenduoja per šiuos dvejis pereinamuosius metus įsileisti 150.000 žydų į žydams skirtą plotą; po to emigracija būtų apribota, atitinkant krašto absorbavimo pajėgumą.

3) Daugumos narių (7) siūloma Jeruzalę, įskaitant ir Betlejų, išskirti atskiru miestu, kuris būtų valdomas ne Palestinos piliečio — gubernatoriaus patikėtinio teisėmis.

Prieš tokį Palestinos planą pasisako arabai. —

ANGLŲ „TRIBUNE" PALESTINOS KLAUSIMU

Į Jungtinių Tautų pasiūlymą padalinti Palestiną į arabų ir žydų valstybes, anglų „Tribune" sako, esą kas nepavyko Napoleonui, carui, vokiečių kaizeriams ir Hitleriui per ištisą šimtmetį, būtent: išstumti Didžiąją Britaniją iš Artmųjų Rytų, tas Bevinui pavyko per 2 metus. Jungtinės Tautos pasiūlė Didžiajai Britanijai visai apleisti Palestiną iki 1949 m. galo. Beveik vienu laiku paaiškėjo, kad nepareinant nuo sprendimo dėl Sudano, Didžioji Britanija negalės laikyti kariuomenės ir Egipte. Žodžiu, vėliausiai po dvejų metų Anglijos įtaka Artimuosiuose Rytuose prilygsianti nuliui. Artmieji Rytai, kur susikerta Europa, Azija ir Afrika, turi daugiau naftos, negu bet kuri kita žemės rutulio vieta. Todėl jie nepasiliksią neutralia tuštuma: arba ten turi pasilikti Anglija arba jos vietą užims Amerika. Priešingu atveju tą tuštumą užpildytų Rusija. **Š. V.**

● **Amerikos ambasadorius George V. Allen viešai pareiškė, kad Amerikos tauta pilnai parems iraniečių laisvę, kurią jie pasirinktų. Šis pareiškimas yra nukreiptas prieš nuolatinį Sovietų spaudos ir radijo puolimą Irano vyriausybei dėl naftos koncesijos sutarties neratifikavimo. (AP).**

Sovietų istorikas apie praėjusį karą

Sovietų prof. A. M. Ponkratov 1946 m. paruošė naują istorijos vadovėlį, kurį rašydamas prisilaikė Politbiuro nurodymų.

Įdomiausia yra toji knygos dalis, kuri kelia antrojo pasaulinio karo ir karo apskritai kilimo problemą.

Sovietų vyriausybės politika yra pavaizduota pilna išminties ir teisingumo nepaprasto pajautimo.

Hitlerio - Stalino paktas ir paskutiniojo karo sovietiška istorija

1939 m. Hitlerio - Stalino paktas yra įvertintas kaip sovietų genijaus žymus pasistūmėjimas, nes tas paktas nutraukė Sovietų apsupimą, padarytą Anglijos ir Prancūzijos, kurios hitlerinę agresiją vairavusios prieš Sovietų Sąjungą.

„Ta išmintinga politika, — skelbiama viename skyriuje, — leido Sovietų Sąjungai suvaidinti labai didelį vaidmenį, išsprendžiant tarptautines problemas, ir pakėlė jos autoritetą viso pasaulio dirbančiųjų masių galvosenoje."

Paskutinis skyrius yra pavadintas: „Didysis sovietinių tautų tėvynės karas prieš hitlerinę Vokietiją." Vakarinių galybių dalyvavimas yra atvaizduotas kaip nieko nereiškiantis. Pietų Afrikos ir Italijos kampanija suminima vos vienu sakiniu.

Daugiau dėmesio skiriama sąjunginių invazijai Prancūzijoje. Tačiau tas pripažinimas yra iki nuliaus nuvertinamas tvirtinant, kad anglų-amerikiečių akciją dera priskirti „kariniams laimėjimams Raudonosios Armijos, kuri iš vakarų atitraukė strateginius vokiečių rezervus".

Apie paskolos — nuomos (Lend-Lease) akciją nė žodžio. Priešingai, — tai sovietų fabrikai aprūpino Raudonąją Armiją reikalingais lėktuvais, tankais ir kitokiais ginklais! Tiktai Sovietų valstybė ir kolektyvinis ūkis aprūpino Raudonąją Armiją maistu. Franklin D. Roosevelt yra paminėtas tik vienintelį kartą ir tai tik kaip amerikiečių delegacijos vadovas Teherane. Iš nerusų vadų tiktai Jugoslavijos maršalas Tito sulaukė palankios užuominos.

Trumpas priedas mini sovietų invaziją į Mandžūriją ir Korėją. Čia vėl Sovietų Sąjunga figūruoja kaipo valstybė, kuri laimėjo prieš galingą Japoniją. Apie Amerikos dalyvavimą Pacifiko kare net neužsiminta.

Naujorko gyventojams, be abejo, bus įdomus jų miesto aprašymas sovietų geografijos vadovėliuose:

„Naujorkas yra milžiniškas miestas, kuriame valdančiosios milijonierių klasės namai yra sugrupuoti aplink menišką kūrinį, vadinamą „Central Park". Priemiesčiai yra pilni nešvarių gatvelių, kur mažučiuose, nešvariuose namuose, pastatytuose iš akmens ar medžio, gyvena darbininkai imigrantai. Pragyvenimo kainos yra didžiulės, ypatingai, kad trečdalis to gigantiško miesto gyventojų nuolat yra be darbo, be kokios nors buržuazinės valstybės pagalbos."

Sovietų Sąjunga triumfuos visame pasaulyje

Priaugančios Rusijos kartos yra auklėjamos kraštutinio materializmo dvasioje. Rusijoje jauniems žmonėms aiškinama, jog vienintėlis dalykas, kuris turi reikšmės gyvenime, yra jų laimėjimai interesams komunistų partijos, kuri viena užtikrina ekonominį būvį ir ateities gyvenimą.

Antgamtinis gyvenimas neegzistuoja, nebent tik miglotoje vaizduotėje abstrakčių svajotojų, iš kurių nėra jokios naudos praktiniame gyvenime. Dėl to būtų tikra kvailystė kreipti dėmesį į tokius dalykus.

Rusų vaikui taipgi kalbama, kad Sovietų Sąjunga yra vienintėlė valstybė, kuri gina teises, teisingumą ir taiką. Tiktai Sovietų Sąjunga nuves pasaulį į didesnės garbės erą, nuves teisę ir teisingumą ten, kur dabar viešpatauja išnaudojimas ir begėdiškas kvailumas. Kapitalistinės tautos tikrai žino, kad taip bus. Jos pasirengusios net pradėti kapitalistinį karą prieš Sovietų Sąjungą, kad išvengtų likimo, kurio jos teisingai užsipelnė. Tačiau Sovietų Sąjunga triumfuos...

...reikia tik tikėti Stalinui ir Partijai

Kelias į triumfą bus iš tikrųjų sunkus. Jis bus pilnas apgaulingų pinklių ir planų, kuriuos rengia kapitalistinės tautos. Reikia didelės išminties, kad tų pinklių išvengus.

Tiktai Stalinas ir komunistų partija turi tą išmintį. Dėl to reikia tikėti Stalinui ir komunistų partijai ir besąlyginiai jiems paklusti.

Suprantama, kad, laikantis tokios materialistinės nacionalsocialistinės doktrinos, nėra prasmės tikėti Dievą ir krikščionybės dogmas. Sunku būtų tokiai doktrinai pritaikinti kilniausį Evangelijos principą: mylėk artimą kaip pats save. Dėl tos priežasties rusų vaikai šiandien negauna jokio religinio išauklėjimo.

Sovietų konstitucija tvirtina: „Mokykla yra atskirta nuo Bažnyčios". Be to, ji nustato, kad bažnytiniai pastatai turi būti naudojami tiktai pamaldoms ir jokiu būdu ne religijos mokymui.

Tai ne mano vaikai, nors juos pagimdžiau!

Kai komunistų partija 1943 m. sudarė sutartį su bažnyčia, buvo pajudintas religinio jaunimo auklėjimo klausimas. Tada sovietų valdžia paaiškino, kad tėvai turi teisę mokyti vaikus šv. Rašto namuose; kad taip pat turi teisę sudaryti būrelius, susidedančius iš 20 ar daugiau, pasirinkti kunigą ar kokį nors dvasininką ir mokyti religijos „patalpose, specialiai tam tikslui paskirtuose".

Leidimai duodami individualiai ir, kol jie gaunami, reikia pirma gauti Sovietų Vadybos Bažnyčios reikalams arba tos Vadybos atstovo vietoje leidimą. Paduotas nemažas skaičius tokių prašymų. Visi jie buvo sugrąžinti su ta pačia pastaba: „Trūkstant patalpų, paskyrimas patalpos nei dabartiniu metu, nei artimoj ateity tikslams, nesuderintiems su valstybės saugumu, negali būti laukiamas".

Tėvai galutinai surezignavo.

Pasisakymas vienos iš penkių motinų, su kuriomis kalbėjausi, yra charakteringas:

— Nieko negalime padaryti, — ir karčiai pridėjo: — Šiaip ar taip, tai ne mano vaikai, nors juos pagimdžiau. Tai Stalino vaikai...

(Wiliam Van Narvig, „Katholic Digest", 1947 m., 6 nr.)

Parengė J. G-lius

SPORTO ŽINIOS

Naujas sporto klubas „Margis" Kemptene

„Šarūną" ir GSK dar kartą prisimenant

Kam gi nebuvo žinomas ar girdėtas „Šarūno" vardas? Tai mūsų reprezentacinė krepšinio komanda, kuri per dvejis savo gyvavimo metus puikiai atstovavo lietuviams tremtiniams mėgstoj sporto šakoj. „Šarūno" pirmosios dienos siekia 1945 m. birželio mėn. vidurį. Tuo metu kemptenieičiai sportininkai įsteigė sporto klubą „Šarūną", kuris pradžioj kultivavo ir daugiau sporto šaką, o ne vien tik krepšinį. Galiausiai šarūniečiai apsiribojo tik krepšinio ir iki pat paskutinių savo gyvavimo dienų tik šioj sporto šakoj ir tesidarbuoja. Šarūniečių darbo vaisiai puikūs: tampa nugalėtojais keletos iš eilės krepšinio žaidynių, 1946 metų vasarą pervažiuoja skersai ir išilgai visas tris vakarinės okupacijos zonas ir neranda sau rimtesnio pasipriešinimo. Nemaža krepšinio rungtynių turi ir su stipriomis amerikiečių karių rinktinėmis, bet ir šios nepajėgia šarūniečių įveikti. Ir taip „Šarūnas" triumfuoja per dvejis savo gyvavimo metus! Šarūniečiai lietuvio tremtinio sportininko misiją — per sportą garsinti savo brangios tėvynės Lietuvos vardą — puikiai vykdė. Už tai jiems tenka nuoširdi mūsų tautiečių padėka. Prisimintinos šį kartą ir mūsų šauniųjų šarūniečių pavardės. Štai jie: Puzinauskas, Bagonas, Mackevičius, Norkus I, Norkus II, Varkala, Andrulis II, Andrulis III, o ne kartą „Šarūnui" yra atstovavęs ir Sventickas. Šitam puikiam vienetui per tuos dvejis jo gyvavimo metus vadovavo: Ed. Vengianskas, St. Mackevičius ir J. Šileikis.

GSK (Geležinkelininkų Sporto Klubas) irgi tebuvo žinomas kaip turįs gana stiprią krepšinio komandą. Pradžioj savo gyvavimo ėjo tuoj po „Šarūno", o vėliau tekdavo jau nusileisti prieš Scheinfeldo „Kovą" ir žaidynėse paprastai užimdavo trečią vietą.

Paskutiniu metu dalis šarūniečių pajudėjo savo keliais, pas GSK irgi kai kas dažnokai sušlubuodavo. Tai matydami, jie patys rugsėjo 6 d. susibūrė į vieną klubą, kuriam davė „Margio" vardą. Jie pasiryžo vėl tinkamai atstovauti lietuvių tremtinių bendruomenei ne tik krepšinyje, bet ir kitose sporto šakose. Čia pat buvo išrinkta minėto klubo valdyba: J. Šileikis, Ant. Puzinauskas ir L. Praškaila. Sporto vadovu vyrams buvo išrinktas Al. Osteika, o sporto vadove moterims — Puzinauskienė. Susirinkimo pavesta žymesniems sportininkams sušaukti paskirų sekcijų susirinkimus ir išsirinkti vadovus. Be to, numatyta iš sporto bičiulių sudaryti Klubo Tarybą ir garbės teismą.

Sėkmės Kempteno margiečiams!

L. V-kas.

Futbolas Kasselyje

Rugsėjo 3 d. dvi „Lituanicos" futbolo vienuolikės kovojo su Nordhauseno vokiečiais futbolininkais. Šis susitikimas buvo antrasis šiais metais (pirmasis susitikimas baigėsi dviguba „Lituanicos" pergale: pirmųjų komandų rungt. — 5:4 ir antrųjų kom. — 4:0). Šį kartą „Lituanica" II įveikė Nordhauseno II 2:1 (1:0) ir I-ji supasavo laimę tą dieną turėjusiai vokiečių I-jai 2:3 (1:1).

Įvarčius pasiekė: II kom. — Bruneizeris 1, Kalvaitis 1, I kom. — Baltramonaitis ir Adomavičius po 1.

— Rugsėjo 6 d. „Lituanica" II (sustiprinta keliais I kom. žaidėjais) rungtyniavo su naujai įsisteigusia vietos jugoslavų futbolo komanda. Jugoslavai, parodę geresnį žaidimą, rungtynes laimėjo 3:2, (1:1). Įvarčiai Sipavičiaus 1 ir Bytauto 1.

Rugsėjo 8 d. prieš tą pačią jugoslavų futbolo vienuolikę žaidė „Lituanicos" I-ji komanda, kuri po įdomios kovos rungtynes baigė 5:4 (0:2) savo naudai. Pirmą kėlinį, išnaudoję gynimo ir vartininko klaidas, jugoslavai baigia 2:0. Antro kėlinio pradžioj Norvilaitis I pasekmę sušvelnina 2:1, tačiau jugoslavai dviems įvarčiais pakelia iki 4:1. 25 min. prieš rungtynių pabaigą „Lituanica" pradeda seriją: Norvilaitis I, k. Miškinis, Baltramonaitis ženklina 4:4 ir Adomavičius savo nelaikoma „bomba" atneša „Lituanicai" sunkiai iškovotą bet užtarnautą laimėjimą.

— Kasselio „Lituanicos" žaidėjai: Pranckūnas Jonas ir Aižinas Stasys už nedrausmingumą (atsisakymą žaisti rungtynes) klubo valdybos diskalifikuoti bet kokioms rungtynėms sekančiame laikotarpyje: Pranckūnas nuo VIII. 1 — X. 3 ir Aižinas nuo IX. 3 — X. 3. Ed. Sulaitis

Ginčas dėl vieno laiško amerikiečių spaudoje

„Vilnis" tvirtina Prez. A. Stulginskį esant gyvą. „Draugas" laukia jo laiško iki spalių 15 d.

Neseniai Amerikos lietuvių komunistinis „Vilnies" laikraštis atspausdino Birutės Vileišytės-Tursienės laišką iš Vilniaus, rašytą š. m. liepos 2 d. Laiško autorė pasisako buvusi su savo vyru inž. K. Tursa ir vaikais išgabenta Rusijos gilumon. Tenai ji 1941 - 1947 m. būvyje dirbusi miškų plukdymo kontoroje. Į Lietuvą tegalėjusi tačiau grįžti tik šių metų kovo 27 d. ir tai ne su visa šeima. Vyras ir toliau pasilikęs dirbti tenai „savo specialybėje", tačiau ji tebeturinti vilti su juo susitikti. (Neaišku tik kur susitikti: Lietuvoje ar Rusijos gilumoje. Lygiai taip pat iš laiško nesimato, ar jai pačiai teko savo vyrą bent kartą matyti ištrėmime po 1941 m. — red.) Kartu su jos vyru dirbą ir kiti ano meto tremtiniai, kurių ir pavardes ji sumini.

Čia pat atspausdinto laiško iš viso pasisakyti „Vilnies" provokuojamas „Draugas" pastebi: „Laiške ji dar užsimena, kad su jos vyru dirba buvęs prezidentas A. Stulginskis, inž. Šakenis, Stasys Šilingas ir kiti. Mus gi yra pasiekusios neabejotinos žinios, kad A. Stulginskis yra miręs. Bolševikai, norėdami tą žinią nuginčyti, įsakę jai įrašyti tą sakinį į savo laišką. Jeigu jau tai tiesa, tai tą tiesą galima lengvai įrodyti. Štai, sakysime, jeigu „Draugo" redakcija dvejų mėnesių laikotarpy gaus buvusio prezidento A. Stulginskio laišką, tai visiems skaitytojams turės prisipažinti, kad ji melavo. O Stalino konstitucija juk visiems sovietų piliečiams garantuoja susižinojimo laisvę. Taigi, iki spalių 15 d. laukiame A. Stulginskio laiško. O jeigu iki to laiko laiško nesulauksime, tai turėsime padaryti išvadą, kad visi „Vilnies" dedami iš Lietuvos laiškai yra falsifikacija, enkavedistų parašyti", — baigia ta proga „Draugas".

Vargu ar kitokią išvadą po poros mėnesių priels „Draugas". Tatai patvirtina ir šio laiško rašytojos pastabos apie šiandieną gyvenimą tėvynėje. Išvardijusi visą eilę šeimos draugų, kurie dabar neva ramiai dirba Lietuvoje, Vileišytė pasigenda daugelio pažįstamų, kurie karo audros apimti apleidę kraštą. Jai keista esą, kodėl jie negrįžta. Ji betgi nesistebi, kodėl ji pati šešeris metus turėjo išgyventi ištremta į Rusijos gilumą ir tegalėjo grįžti namo tik porai metų praslinkus po karo veiksmų pabaigos, palikus savo vyrą tenai. Jau vien tai parodo, kieno užsakymu ir įsakymu galėjo grąžinta deportuotoji parašyti laišką, kurį užsienin praleidžia cenzūra ir kurį ištisai atspausdino kom[illegible]nė „Vilnis".

—mz—

Studentai ir emigracija

Gražus būrys lietuvių studentų šiuo metu studijuoja Vokietijos ir Austrijos universitetuose.

Mūsų studentijai dar niekad nėra buvę istorijoje tokios progos, kad toks didelis studentijos būrys galėtų sueiti į tiesioginį kontaktą su vakarų Europos mokslinių pasauliu, su jojo dvasios lobiu. Pasiektos žinios, moksliniai galvojimo metodai, gi vyresniesiems įsigytasis mokslinis subrendimas ir paruošti moksliniai darbai turės labai didelės reikšmės kovoje dėl pamintų savosios tautos teisių, dėl josios egzistencijos; įsigytasis teoretinis pasiruošimas, grįžus gi tėviškėn, turės šiandien neįžvelgiamos reikšmės atstatant krašto kultūrinį, ekonominį, socialinį ir politinį gyvenimą.

Bet kaip visa mūsų tremtinių masė, visiškai su pagrindu, išgyvena emigracijos karštligę, taip imanenti nelieka ir lietuviškoji studentija. Bet pastarasis reiškinys yra be pagrindo. Studentija privalėtų tęsti mokslą, kol tik galima, ir stengtis jį užbaigti. Išvykus į kitus kraštus, teks su universitetu atsisveikinti, greičiausiai visam laikui. Gi greitų vilčių grįžti savan kraštan ir ten tęsti nutrauktas studijas, taip pat nesimato. Nevalia taip pat dėl pasunkėjusių sąlygų mesti universitetą ar šiaip mokslo įstaigą ir grįžti į stovyklą. Mokslas reikalauja ištvermės, vargo ir šito neparodantieji pasisako netinką akademiniam pašaukimui. A. Z.

Mes ieškome savųjų

P.C.I.R.O. PAIEŠKOJIMŲ ĮSTAIGA, AROLSEN prie KASSELio, ieško šių asmenų:

XXXXI

GINKUS, Ferdinandas, 25 metų, iš Kauno;

GLODENIS, Zenonas, 50 metų, 1944. 7. 10. buvo Britų zonoje;

GLODENIS Anelė, 37 metų, 1944. 7. 10. buvo Britų zonoje;

GLODENIS, Jadvyga, 20 metų, 1944. 7. 10. buvo Britų zonoje;

GLODENIS, Vytautas, 19 metų, 1944. 7. 10. buvo Britų zonoje;

GUDYNAITĖ, Adelė, 42 metų;

JAGOMASTAS, Dovas, 23 metų, iš Tilžės, gyveno Vilniuje, 1941. 8. 27 deportuotas į Vokietiją;

JAGOMASTAS, Jurgis, 30 metų, iš Tilžės, gyveno Vilniuje, 1941. 8. 27 deportuotas į Vokietiją;

JAGOMASTAS, Ensis, 67 metų, iš Tilžės, gyveno Vilniuje, 1941. 8. 27 deportuotas į Vokietiją;

JONAITYTĖ, Ranutė, 14 metų, iš Vilkaviškio, buvo Gerdauen, Rytprūs.;

JONUŠAS, Romanas, 21 metų, iš Leckavos, Mažeikių apskr., 1944. 6. 26 deportuotas į Norvegiją;

JUKŠAITYTĖ, Teodora, 20 metų, iš Kauno, yra kurioj nors DP stovykloje;

JUSEVIČIENĖ, Julė - SAVICKAITĖ, 40 metų, iš Joniškio, 1945 m. buvo Danijoj;

JUSEVIČIŪTĖ, Kristina, 11 metų, 1945 m. buvo Danijoj;

JUSEVIČIŪTĖ, Vanda, 14 metų, 1945 m. buvo Danijoj;

KAITINIS, Mykolas, 13 metų, iš Jakubavo, 1945 m. pradžioje buvo Pomeranijoj;

KATKŪNAITĖ, Valentina, 22 metų, buvo Karaliaučiuje;

KRAMERYTĖ, Aldona, 20 metų, yra kur nors Bavarijoj;

KUTRA, Jonas, 38 metų, yra kurioj nors DP stovykloje;

LAIMUTIS, Idikas, 24 metų.

2816. **Kastautas** Stasys (Ingolstadt, Lietuvių stovykla „C") — pusbrolio **Žydialio** Motiejaus.

2817. **Didžiūnaičio** Zenono-Vytauto, gim. 1934 mt. Suvalkijoje, paskutiniu laiku gyvenusio Vilniuje, ieško jo motina. Žinantieji prašomi pranešti St. Šešelgiui, Hanau, Litauisches Lager.

2818. **Kazlauskas** Vladas ([21a] Blomberg-Lippe, Neuetorstr. 112) — inž. **Gylio** Vitalio.

2819. **Radvila** K. ([13a] Straubing, Sandnerstr. 6, US-Zone) — Stoškaus Aleksandro, sūnaus Antano. Turintieji žinių apie jo likimą prašomi minėtu adresu atsiliepti.

2820. **Tamošiūnas** Alfonsas ([21b] Wetter a. d. Ruhr, DP Camp „Harkortberg") — giminių ir pažįstamų.

2821. **Patlabaitė** St. (Straubing, Stadtgraben 12) — **Pronskaus** Vinco, gim. 1919 m. Žinantieji jo adresą prašomi pranešti.

2822. **Jagun** August (Ober-Woellstadt über Friedberg/Hessen) — žmonos **Jagun-Richter** Emilijos-Bertos iš Višakiškių, dukterų: Irenos-Idos, gim. 1920 m., **Arnachus-Jagun** Emmos, gim. 1912 m., 1945 m. gyvenusių Rytprūsiuose, ir pažįstamų — **Schulz** Christop in **Friedrich** Anna iš Vilkaviškio, **Bakowa** Anna iš Marijampolės, **Hartfell** Ferdinand ir **Blum** Wilhelm iš Kauno.

2823. **Žadaikietis** Juozas ([13b] Dillingen/D., Ludwig DP Camp. II-19) — prašo atsiliepti E. **Avižonytę-Vaitkienę** ar jos vyrą **Vaitkų**.

Skelbimas

Už gerą atlyginimą prašau paskolinti man trumpam laikui arba parduoti prof. M. Roemerio knygą: „Lietuvos Konstitucinė Teisė". Stud. E. Savickas, Camp Zoo, Bei den Kirchhöfen, Hamburg 36.

Giminėms ir artimiesiems pranešame, kad mūsų mylima žmona ir motina Regina LASKAITĖ-SLAVINSKIENĖ po ilgios ir sunkios ligos mirė 1947 m. rugpiūčio 16 d. Roth (prie Nuernbergo) TB sanatorijoje. Ten pat miestelio kapinėse ir palaidota.

Nuliūdęs vyras ir sūnus

Gerb. bendradarbiai prašomi, siunčiant iš svetimų kalbų vertimus ar straipsnius su ilgesnėmis citatomis iš svetimos spaudos, kartu su rankraščiu siųsti ir tekstą originalinėje kalboje. • Redakcija nesunaudotų rankraščių nesaugo. • Honoraras mokamas tik nuolatiniams bendradarbiams pagal susitarimą. • Skelbimai talpinami tik iš anksto apmokėti. Skelbimai iki 10 petito eilučių — 20,- RM, toliau už kiekvieną eilutę po 2,- RM. Giminių paieškojimai privalo būti apmokėti už kiekvieną paieškomą asmenį po 4,- RM. Už skelbimus ir paieškojimus pinigai reikia siųsti kartu su tekstu. • Platintojai atsiskaito už kiekvieną numerį, pasilikdami sau 10% nuolaidos. Laikraščio grąžinimai nepriimami. • Prenumeratos mokestis vienam mėnesiui 6,- RM., užsienyje — dvigubai, pridedant pašto ir ekspedicijos išlaidas. Prenumerata įmokama už du mėnesius iš anksto. Iš stovyklose gyv. pavienių prenumerata nepriimama. • Einamoji sąskaita: Konto Nr. 8133 „Mūsų Kelias", Bayerische Hypotheken- und Wechsel-Bank, Filiale Dillingen/Donau (13b). Kaina 1,50 RM.

MŪSŲ KELIAS

Išeina kartą savaitėje, ketvirtadienį

Dillingen a. d. Donau, Kapuzinerstr. 10

Vyr. Redaktorius D. Penikas

Redaktorius Al. Laikūnas.

Lithuanian Newspaper „OUR WAY". Authorized by EUCOM HQ, Civil Affairs Division. Editor and publisher: Domas PENIKAS. Adress: Dillingen/Donau, Kapuzinerstr. 16.

Printer: Verlagsanstalt Manz, Dillingen/Donau. Population to be served: 10.000.

MŪSŲ KELIAS
LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

Ar prasivers Maine valstybės durys?

AMERIKOS LIETUVIŲ SPAUDOS PUSLAPIUOSE

Mes visi rūpinamės ir ieškome vietos, kur galėtume laikinai įsikurti. Rūpinas mumis ir Amerikos lietuviai. Štai paskutinieji Amerikos lietuvių laikraščiai daugiau žinių paduoda apie BALF pirmininko kelionę į Maine valstybę ir Kanadą patyrinėti įkurdinimo galimumų. „Vienybė" apie tai rašo — „Kalbant su Maine valstybės gubernatorium Horace Hildreth kun. Končius patyrė didelį gubernatoriaus susidomėjimą ir palankumą įsileisti į Maine valstybę daugiau tremtinių, kilusių iš Pabaltijo kraštų. Buvo apsvarstytas ir Baltijos universiteto Hamburge perkėlimo į Maine valstybę klausimas, kuo gubernatoriaus taip pat buvo parodyta didelio supratimo ir palankumo. Kun. Končius mano, jog geriausios lietuviams apgyvendinti vietovės šiuo metu esančios Quoddy Village ties Passama quaddy įlanka, kur tarp kitko esanti graži gamta. Čia yra modernus miestelis, kuriame šiuo metu gyvena 4.000 gyventojų. Quoddy Village pastatytas karo metu ir vyriausybei kaštavo 7 milijonus dolerių. Gyvenamų namų yra 150, dveji jų yra didžiuliai, kur telpa 40 šeimų ir 250 lovų bendrabutis. Su ligoninėm, sandėliais, administracijos namais ir kt. šiame miestelyje yra 280 pastatų. Quoddy miestelis priklauso War Assets Administration Bostono skyriui. Miesteliui įsigyti pasiūlymai turėjo būti įteikti iki rugpiūčio 4 d. BALF pirmininkas tokį pasiūlymą įteikė. Rugpiūčio 6 d. BALF pirmininkas Končius, Lietuvos garbės konsulas adv. Šalna ir BALF direktoriai Bergočius, Kneižys ir Michelsonienė tuos reikalus plačiai aptarė su War Assets Administration viršininkais South Bostone."

Iš pačių ankstyvųjų žinių, atėjusių laiškais, matyti, kad tenykščiai lietuviai deda dideles pastangas, kad ten būtų galima lietuviams įsikurti. Visi pažymi, kad norint tikrai praverti duris, reikės didelių pastangų. Bet sutelktinėmis jėgomis, jei tik ryžtamasi, dažnai realybe virsta ir labai daug negalimų dalykų. Linkėtume, kad ir šiuo atveju tai įvyktų.

PER 30 METŲ IŠLEIDO 200 GAIDŲ

Šią vasarą, kaip praneša Amerikos lietuvių laikraščiai, Ksaveras Strumskis švenčia 30 metų jubiliejų nuo išleidimo pirmojo muzikos kūrinio — Stasio Šimkaus „Kur bakūžė samanota". Per tą laiką Ksaveras Strumskis yra išleidęs 200 įvairių lietuviškų dainų chorams ir solistams. Per tą laką Ksaveras Strumskis yra išleidęs St. Šimkaus, A. Vanagaičio, J. Žilevičiaus, A. Kačanausko, J. Naujelio, M. Petrausko, Č. Sasnausko, Tallat Kelpšos, S. Navicko, J. Kamaičio, T. Brazio ir kitų muzikos kūrinių. Reikia pažymėti, kad Ksaveras Strumskis yra vienintėlis lietuviškųjų muzikos kūrinių leidėjas Amerikoje. Jis, greta leidėjo darbo, buvo labai uolus lietuviškosios dainos megėjų organizatorius. Pats yra organizavęs įvairius chorus ir juos vedęs. Sukaktuvininkui ir mes tremtiniai norime palinkėti geriausios sveikatos ir dar daugiau pasitarnauti lietuviškajai dainai.

A. TOLIO „MIRTIES KOLONA"

Dienraštis „Draugas" praneša kad išleido A. Tolio knygą, pavadintą „Mirties Kolona", kuri kiek anksčiau „Drauge" buvo spausdinama dalimis. Knygoje aprašyti autoriaus išgyvenimai NKVD spastuose. Autorius savo laiku buvo patekęs į Červenę, kur buvo iššudyta daug mūsų žinomų tautiečių. Jų atminimui knyga ir paskirta.

KARO VETERANAI GAUS 1.850.000.000 DOLERIŲ

Per 8.500,000 karo veteranų už neturėtas karo laiku atostogas gavo specialius bonus, kurie sudaro 1.850.000 dolerių sumą. Tie bonai buvo skirti penkerių metų terminui, tai yra per tiek laiko jie turėjo būti iškeisti į pinigus. Tačiau dabar priimtas įstatymas, kad tie bonai jau gali būti iškeisti ir tuoj, pradedant rugsėjo 2 diena. Visuose Amerikos laikraščiuose pilna žinių, kad, atsiradus tiek daug pinigo rinkoje, pagyvės dienos gyvenimas, ypač visokių linksmybių įstaigų pelnas.

SURINKTOS ŽINIOS KALBA APIE BLOGĄ EUROPOS DERLIŲ

Šių metų pavasaris daugelyje kraštų buvo labai palankus augmenijai ir buvo tikimasi susilaukti gero derliaus. Bet didieji vasaros karščiai, kurie jau daugelyje kraštų ir medžius privertė nelaiku numesti lapus (Italija), derlių nepaprastai blogai paveikė. Štai įvairios Amerikos įstaigos, kurios suinteresuotos sekti Europos derliaus padėtį, skelbia, kad Europoje derlius labai prastas. Tai neabejotinai kelia daug rūpesčių dėl šiųmetinės žiemos. Ji, daugelio šaltinių teigimu, gali būti labai sunki. Visi pranašauja, kad grūdų kainos būsiančios aukštos, o kiek turėsianti atpigti mėsa, nes nebūsią kuo gyvulius šerti ir reikėsią juos skirti mėsai.

B. Beržas

Socialinė demokratija arba totalinis pavergimas -

NUMATO BEVINAS EUROPAI

Southportas. Britų profesinių sąjungų kongrese Bevinas pasakė kalbą. Jis kalbėjo temperamentingai ir agresingai, atsikirsdamas savo užsienių politikos kritikams. „Man sako, kad aš surišau D. Britaniją su JV; aš sakau, kovokim dėl Britanijos nepriklausomybės dirbdami kasyklose fabrikuose ir laukuose ir tuo būdu didindami eksportą." Dabartinė krizė trunkanti jau 35 metai, jai nugalėti britai dar dvejetą metų turėsią stipriai suveržti diržus — anksčiau kaip per tą laiką nebūsią įmanoma grįžti į 1938 m. gyvenimo lygį. D. Britanija tenusiginkluosianti tada, kai bus realizuotas visuotinis kolektyvinis saugumas. Saugumo Taryba Bevinas labai nusivylęs: ji esanti propagandos tribūna, o veto teisė naudojama kvailai. Lapkričio mėn. Londone įvyksianti keturių užs. reik. ministerių konferencija būsianti gal jau paskutinė proga Vokietijai ūkiškai suvienyti ir Europai atstatyti. Marshallio planas davęs Europai progą padėti pačiai sau ir tuo būdu atgauti savo nepriklausomumą. Baigdamas Bevinas pabrėžė, jog pakrikusiai Europai tenką pasirinkti — socialinė demokratija ir laisvė arba totalinis pavergimas. Savo kalboje Bevinas metė iššūkį JV pareikšdamas, jog JV labai gerai padarytų iš naujo teisingai paskirstydamos jose susitelkusius ir Fort Knox laikomus aukso rezervus. „New York Times" į tai pastebi, kad vien aukso paskirstymas tarp pasaulio valstybių dar negrąžins normalaus gyvenimo.

Kongrese buvo kilęs triukšmas, kai didelės amerikiečių prof. s-gų organizacijos American Federation of Labor delegatas savo kalboj ėmė pulti sovietus ir kaltinti juos pasižadėjimų laužymu. Britų prof. sąjungininkai buvo pradėję šaukti, kad svečią reikią išmesti lauk, bet prezidiumas jiems išaiškino, kad žodžio laisvė turi būti pagerbta ir svečiui iš JV leido sovietams perti kailį ligi galo.

-E-

Ukrainiečiai bėga į vakarus

Kaip rugsėjo 14 d. NZ praneša, amerikiečių karinė policija Passau laukia tūkstanties ginkluotų „antikomunistinių ukrainiečių" atvykstant. Praėjusį ketvirtadienį Passau apylinkėje nuginkluoti ir internuoti 35 vyrai, buvę sunkiai apsiginklavę, kurie pasisakė esą antikomunistiniai ukrainiečiai. Areštuotieji pareiškė, kad jie bėgą iš Ukrainos ir Lenkijos, juos paseksiąs dar tūkstantis tokių pat pabėgėlių. Pirmieji 35 nesipriešindami leidosi nuginkluojami, nors jie su savim turėjo šautuvus, kulkosvaidžius ir rankines granatas. Jie buvo apsirengę sovietiškomis ir lenkiškomis uniformomis. Kai kurie paskiri ukrainiečiai pasisakė esą „Benderovičiai", taigi priklausą rytinėje Lenkijoje veikiantiems partizanams. Kaip nurodo UP, vienas amerikiečių kariuomenės karininkas pranešė, ukrainiečiai esą internuoti, kaip „nelegaliai perėję sieną". Galutinis sprendimas dėl jų dar nepadarytas. Liudininkai parodo, kad šie ukrainiečiai išaiškinti, kai jie viename malūne pre Passau prašę maisto.

PASIKĖSINIMAS PRIEŠ TRIS MINISTERIUS

Trys Čekoslovakijos kabineto nariai, kaip pranešė pramonės ministeris Bohumil Lausman, buvo gavę po „pakietėlį", kuriuose buvę sprogstamosios medžiagos. Juos gavę užsienių reikalų ministeris Jan Masaryk, kuris turėjo išvykti į JTautų plenumą, premjero pavaduotojas Peter Zenkl ir teisingumo ministeris Prokop Drtina.

P. Lausman, neminėdamas pavardžių, kreipėsi į socialdemokratų partijos bičiulius partijos susirinkimo metu Pragoje ir pareiškė, „būkite ramūs ir šaltagalviai, nes mes dar, nežinome, iš kurios pusės vėjas pučia". (UP)

ČEKAI PRIEŠINASI KOMUNISTAMS

AP iš Prahos praneša, kad esanti sudaryta 4 partijų sąjunga, nukreipta prieš komunistų taktiką.

Pramonės ministeris norėjo jau atsistatydinti, bet tik savo partijos prašomas pasiliko. Jis norėjo išreikšti protestą prieš komunistų varomą kompaniją, teršiant gerą vardą paskirų čekoslovakų milijonierių.

Visos partijos šaukia susirinkimus ir planuoja akciją prieš komunistų vedamą kompaniją, kuri jau kabineto posėdyje nukentėjo.

Sovietai įspėja Skandinavus

HTB iš Maskvos praneša, jog Skandinavijos kraštai buvo įspėti dėl mėginimo sudaryti muitų uniją, kuri įtrauktų juos į Amerikos remiamą Vakarų bloką, užnot glaudžiau susirišus su rytų Europa.

Vyriausybės organas „Izvestija" Skandinavų muitų uniją prilygina Hitlerio skelbimams ir mėginimams. Sovietai numato „Anglų-Amerikos reakcionierių ratelio sudaromą politinį ir karinį bloką".

„Sovietai visą laiką protestavo prieš W. Churchillio J. Europos valstybes, jie protestuoja prieš JAV Marshallio planą, dabar jie priekaištauja Skandinavijos muitų versijai, kuri numato apimti Švediją, Norvegiją ir Daniją", pastebima HTB pranešime.

PLATINA VIETOJE AUKSO

HTB iš New Yorko praneša, kad Sovietų Rusija pradedanti sudarinėti platinos atsargas, kad ji galėtų konkuruoti su JAV ir D. Britanijos aukso atsargomis. Šios Sovietų platinos atsargos būsiančios naudojamos rubliui apsaugoti ir satelitiniuose kraštuose valiutai palaikyti. Tokie pranešimai kilę iš Wall Streeto, nes pasaulinėje rinkoje Rusija pradėjusi parduoti mažiau platinos, nors ji yra didžiausia jos tiekėja.

Platinos rezervai esą Uralo srityje. Jos kasmet Sovietai pagamina nuo 100.000 iki 150.000 uncijų (2.835 — 4.252 kg), kai JAV tepagamina kasmet tik 24.500 uncijų (apie 700 kg). Kasmet iš viso pasaulyje jos pagaminama apie 440.000 uncijų. Dabar jos kaina smarkiai pakilusi. Už vieną platinos unciją mokama 69 dol. o už aukso uniciją — 35 dol.

KLESTI JAV — SSSR PREKYBA

Nežiūrint politinio įtempimo, abu didieji kraštai, anot O.N.A., bizni varo dideliu tempu. Pagal oficialius duomenis, prekių pasikeitimas vyksta prieškariniu mastu.

1947 metų pirmoje pusėje JAV eksportavo į Rusiją prekių už 45.100.000 dol., kai 1938 metų per pirmąjį pusmetį buvo išgabenta už 34.800.000 dol. ir beveik dvigubai išvežta per 1946 m. pirmąjį pusmetį.

Iš Rusijos gaunama tris kartus tiek, kiek gauta 1938 m. tuo pačiu metu. JAV yra gavusios už 35.600.000 dol. prekėmis per 1947 m. pirmąjį pusmetį, lyginant su 11.800.000 dol. 1938 m. tuo pačiu laikotarpiu.

JAV siunčia maisto, geležies ir plieno gaminių, elektros įrengimų, kurių siunčia tris kartus daugiau negu 1938 m. Iš Rusijos gaunama kailių, tabako, medvilnės, magnio, rūdos, chromo, platinos, paladijaus.

(Daily Mail)

TAIKOS SUTARTYS ĮSIGALIOJA

Prieš kurį laiką Sovietų Sąjunga netikėtai ratifikavo 5 satelitinių kraštų taikos sutartis. Italijos vyriausybė taip pat pasirašė savo sutartį. Nuo š. mėn. 15 dienos šios sutartys deponuojamos ir įsigalioja. Keturios sutartys pasiliks Maskvos apsaugoje, o Italijos — Paryžiuje.

Pagal sutarčių nuostatus, okupacinės pajėgos 90 dienų būvyje turi būti iš tų kraštų atitrauktos. Tuo būdu JAValstybės turi evakuoti savo dalinius (apie 15.000) iš Italijos, o Sovietų Sąjunga — iš Bulgarijos. Rumunijoje ir Vengrijoje Sovietų Sąjunga galės palikti tik tiek kariuomenės, kiek reikalinga apsauoti susisiekimo linijoms, kuriomis palaikomas ryšys su Austrija, nes Austrijoje esą per 50.000 rusų karių.

Išbuvus 30 mėnesių, Amerika ir Anglija atitrauks savo karinės misijas iki spalių 1 d. Jos paskirs karo attaché's prie atstovybių. Sovietai vietoje misijų įsteigsią gausius konsulatus.

Prancūzai žada DP duoti pilietybę

OLANDAI IRGI NEATSILIEKA

HTB iš Frankfurto praneša, kad prancūzai, norėdami daugiau DP prisivylioti į savo kraštą, žada suteikti pilietybę tiems DP, kurie išdirbsią 5 metus. Darbo ir atlyginimo sąlygos būsiancios tokios pačios kaip ir prancūzų darbininkų. Tokį pareiškimą yra davusi IRO paruošiamoji komisija Heidelberge.

Prancūzijos vyriausybė norinti gauti 20.000 žemės ūkio darbininkų ir neribotą skaičių kvalifikuotų tekstilės ir pramonės darbo rankų, pareiškė PC IRO. Nuvykę į Prancūziją darbininkai savo šeimas galės pasiimti po 90 dienų.

Taip pat buvo paskelbta, kad IRO teiksianti legalią ir politinę apsaugą nuvykusiems DP darbininkams. Patys prancūzai pažadėję DP darbo jegoms, kad jie naudosiasi tomis pat laisvėmis ir teisėmis, kuriomis dabar naudojasi ten gyveną užsieniečiai, išgyvenę 5 metus gaudami Prancūzijos pilietybę.

Olandijos vyriausybė yra painformavusi JAV okupacines įstaigas, kad ir ji yra pasirengusi priimti 8.000 kvalifikuotų darbininkų į įvairias pramones sritis. Sąlygos tokios pat, kokias yra pasiūliusi Prancūzija. Rugsėjo 16 d. iš Vokietijos į Olandiją išvyko pirmasis 200 - 300 asmenų transportas, sako IRO. (NYHT).

ALIASKA PRADEDAMA KOLONIZUOTI

AP iš Washingtono praneša, kad Vidaus reikalų ministeris Julius Krug pareiškęs, jog nuo ateinančio pavasario bus leidžiama kurtis Aliaskoje, Matanuskos slėnyje, 45.000 akrų plote.

Anchorage srities Žemės Ukio Įstaiga pradėsianti nuo spalių 17 d. priimti karo veteranų prašymus įsikurdinti. Kiti galėsią pradėti siųsti prašymus nuo sausio 15 d. Įsikūrimas tebus leidžiamas tik po 6 mėnesių prašymą įteikus. Ministeris pareiškęs, jog žemė nesanti pagerinta, bet ūkininkauti tinkama.

Ši sritis nesanti tokia pat kaip 2.750.000 akrų viešosios žemės ties viešuoju Aliaskos keliu, kur įsikurdinimai prasidės nuo spalių 2 d. Ši žemė netinkanti žemės ūkiui.

Matanuskos slėnyje vienam ūkiui bus duodama ne daugiau kaip 160 akrų (arti 65 ha). Iki 80 akrų turės mokėti 5 dol. ir per 80 akrų — 10 dolerių mokesčio, priskaitant dar 1,5 dol. komisijos už kiekvienus 40 akrų. P. Kingo pareiškimu, srities apgyvendimas pradėtas todėl, kad ten žemė esanti tinkama žemės ūkiui ir, be to, reikalingas tolimesnis slėnio sukultūrinimas. (NYHT).

100-jo Nr. proga dar kartą primename

ŠVIETIMO IR KULTŪROS ĮSTAIGOMS BEI MANO KOLEKTYVAMS

Per, palyginti, labai trumpą laiką jau sulaukėme daugelio tremtyje esančių kultūrinių įstaigų bei meninių kolektyvų atsiliepimus į mūsų kvietimą pasireikšti Mūsų Kelio 100-jo numerio proga specialiai išleidžiamame numeryje. Gauta jau eilė straipsnių, išsamiai apibūdinančių įvairių sambūrių veiklą tremties švietimo ir meninio gyvenimo srityse. Bet toli gražu dar ne visos kultūrinės įstaigos atsiliepė. Čia primename visoms ligi šiol neatsiliepusioms įstaigoms paskubėti, nes dėl ribotos apimties, ruošiant numatytąjį Mūsų Kelio specialųjį numerį, visa to numerio medžiaga reikia turėti iš anksto, kad būtų pagal reikalą galima labiau išplėstus straipsnius kiek aptrumpinti. Turint dar galvoj šiuo metu esantį spaustuvėse ir klišių gaminimo įmonėse griežtą elektros srovės varžymą, darosi aišku, jog reikalingus straipsnius ir nuotraukas reikia turėti bent prieš savaitę, skaitant nuo specialaus numerio pasirodymo datos. O jis, kaip buvo jau pranešta, pasirodys rugsėjo pabaigoje. Tad dar kartą pastebime, jog reikia skubėti, kad nepavėluotume.

Šia proga paminėtina, jog yra jau taip įprasta, kad įvairios sukaktys bei minėjimai atliekami susibūrus gausesniam kiekiui žmonių, kurie turi vienokius ar kitokius ryšius su sukaktuvininku. Tatai yra visiškai natūralu, kad, laikraščio sukaktį švenčiant, susivažiuotų to svarbaus laikraščio gyvenime įvykio atžymėti to laikraščio bendradarbiai. Paskelbus, jog sukaktims atžymėti bus leidžiamas specialus numeris, patirta iš kai kurių asmenų sugestijų, kad ir Mūsų Kelio Redakcija tų sukakčių minėjimą turėtų atlikti didesniame susibūrime. Apie tai buvo galvota, bet nuodugniau šį klausimą apsvarsčius, prieita išvada, jog vos vos galus su galais besuvedąs Mūsų Kelias nėra pajėgus šios būtinybės įvykdyti. Dar prisimenant, kad praeitą vasarą vyko įvairiose vietose eilė profesinio bei visuomeninio pobūdžio suvažiavimų, kurių organizatorių prašymai iš Mūsų Kelio pusės buvo duosniai paremti, bus visiškai supratamas kuklumas atsisakyti nuo savojo, kad ir labai reikalingo, bendradarbių suvažiavimo organizavimo. Be to, jau iš seniau Mūsų Kelio Redakcijoje yra L. R. Kryžiaus Vyr. Valdybos Pirmininko Dr. D. Jasaičio ir Dillingeno Lietuvių Proginzijos Tėvų Komiteto prašymai pagal išgales paremti nuolat lėšų trūkstančius tremtinių šalpos ir švietimo reikalus. Ligi šiol tų prašymų Redakcija dėl lėšų stokos negalėjo patenkinti. Dabar Mūsų Kelias, susilaikęs nuo platesnio ir suvažiavimo būdu reikalingo įvykdyti laikraščio sukakčių minėjimo, iš savo labai kuklių pajamų nutarė paaukoti:

1. Dillingeno lietuvių progimnazijos Tėvų Komitetui progimnazijos reikalams . . . . . 500.- RM ir
2. Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Vyriauiajai Valdybai lietuvių tremtinių šalpos reikalams . 1000.- RM.

Mūsų Kelias, rasdamas būtinybę paremti tremtinių švietimo ir šalpos darbą, savo dvejų metų ir 100-jo numerio sukaktis pamini tyliai, išeidamas specialiuoju numeriu, kurio išleidimas irgi reikalauja daugau kaštų.

Mūsų Kelio Redakcija